TRST, sreda
10. avgusta 1955
Leto XI. - Št. 188 (3117)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 20 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, III. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. — Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 30 din - Podruž.: GORICA, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82

NAROČNINA: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700, celoletna 3200 lir. — Federat. ljudska republika Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

NADALJEVANJE ŽENEVSKE KONFERENCE O MIROLJUBNI UPORABI ATOMSKE ENERGIJE

Obširna izmenjava tehničnih podrobnosti v novem duhu znanstvenega sodelovanja

Dokumentirano poročilo sovjetske delegacije o prvi atomski elektrarni v ZSSR, kjer gradijo tudi že velike atomske centrale po 100.000 kW - Številni povsem novi tehnični postopki - Problem proizvodne cene električne energije iz atomskih central - Borba proti škodljivim učinkom radioaktivnega izžarevanja

ŽENEVA, 9. — Po včerajšnjih otvoritvenih govorih je prešla danes mednarodna atomska konferenca k tehničnim vprašanjem. Največje zanimanje je vladalo za poročilo sovjetske delegacije o izkušnjah z uporabo atomske energije v miroljubne namene v ZSSR. Po soglasnem mnenju tujih delegatov je poročilo sovjetske delegacije vsebovalo vrsto podatkov, ki so bili novi za večino navzočih.

V začetku seje je govoril član ameriške delegacije W. K. Davis, ki je obravnaval vprašanje investicij kapitala, potrebnih za proizvodnjo atomske energije. Po njegovih študijah je mogoče predvideti, da za isto količino proizvedene energije ne bodo potrebne večje investicije kot za proizvodnjo s tako imenovanimi klasičnimi sredstvi. Z izkoriščanjem izžarevanja in vzporednih proizvodov pa je mogoče dobiti od industrije atomske energije še znatne dodatne koristi. Vendar bodo začetni stroški zelo visoki, ker bo treba zgraditi še popolnoma nove komplementarne naprave in ker so tudi izkušnje na tem področju še zelo majhne. Po mnenju ameriškega izvedenca bo torej proizvodnja jedrske energije zahtevala spočetka mnogo kapitalov, toda sčasoma se bo do investicije zmanjševale, proizvodna cena energije pa bo enaka ali celo nižja kot s sedanjimi sistemi.

Do istega zaključka je prišel sovjetski znanstvenik N. A. Nikolajev, ravnatelj elektrarne na atomski pogon akademije znanosti ZSSR. Poudaril je poročilo o prvi termoelektrarni na atomsko energijo v ZSSR. Primerjava med centralo na atomsko energijo z močjo 100.000 kilovatov in enako termoelektrarno s kurjavo na premog, je dejal Nikolajev, kaže, da je v obeh primerih proizvodna cena električne kilovatne ure skoraj enaka. Gradnja velikih električnih central na atomsko energijo je torej že zdaj gospodarsko upravičena.

Prej je Nikolajev podal obširno in zelo popolno poročilo o prvi sovjetski elektrarni na atomski pogon, ki je že proizvedla več kot 10 milijonov kilovatnih ur električne energije. Reaktor lahko funkcionira mesece in mesece, nato pa potrebuje dva ali tri dni odmora za revizijo nekaterih delov. Varnost osebja in prebivalstva je popolnoma zagotovljena, izkoriščanje elektrarne pa je mnogo enostavnejše kot pri centralah na premog. Sovjetski znanstvenik je izjavil, da pripada bodočnost v razvoju atomske energije reaktorju s pospeševanjem neutronov, da pa so te perspektive še precej daljnje. Raziskovanja s takimi reaktorji so namreč pokazala, da so potrebne znatne količine oplemenitenega urana ali plutonija.

O sovjetski atomski elektrarni je poročal tudi prof. Blohincev, član sovjetske akademije znanosti. Atomska centrala je začela delovati 27. julija 1954, njena instalirana moč znaša 5000 kW, proizvodna cena kilovatne ure električne energije pa je zaenkrat še znatno višja kot v termoelektrarnah. Vzrok je v tem, da je reaktor razmeroma majhen in porabi mnogo urana do in računajo, da lahko proizvaja toploto, ki odgovarja 30.000 kilovatom. Kot atomsko gorivo se uporablja oplemenjeni uran s 5 odst. urana 235, celotna teža goriva pa znaša 550 kg. Reaktor je v hermetičnem valjastem jeklenem oklepu na betonskih temeljih, med reaktorjem in oklepom pa je zid iz grafitne opeke.

Med današnjo predpoldansko sejo je prišlo do trenutkov, katerih važnosti ni nihče prezrl. Prvič se je zgodilo, da je ameriški znanstvenik javno postavljal vprašanja sovjetskemu kolegu o uporabljajo v ZSSR na atomskem področju. Na Američanova vprašanja je Rus odgovarjal z očitno dobro voljo in prav tako očitno odkritostjo. Vtis opazovalcev je, da ta razgovor med dvema znanstvenikoma, ki predstavljata dve deželi, kjer bi bil še pred kratkim obsojen na smrt vsakdo, ki bi izdal «atomsko skrivnost», dokazuje, da se je v svetu res nekaj spremenilo in da se zidovi, ki ločijo narode, počasi rušijo.

Poročilu prof. Blohinceva, ki je tudi poudaril, da so sovjetski znanstveniki v mnogih primerih prišli do enakih zaključkov kot ameriški, so vsi zborovalci živahno ploskali. Nato je Blohincev odgovarjal na številna vprašanja in dejal, da ZSSR ne namerava graditi drugih reaktorjev po 5000 kilovatov, temveč mnogo večje, toda zgrajene po istih načelih. Potrdil je tudi, da v ZSSR že gradijo atomske centrale po 100.000 kilovatov, ki bodo začele delovati v letu dni.

Po diskusiji o sovjetskem poročilu je ameriški predstavnik Zinn podal poročilo o izkušnjah s prototipom reaktorja na težko izparevanje. Ta načrt predvideva, podobno kot sovjetska centrala, uporabo vode kot hladilno sredstvo in obenem pogonsko silo za turbino. Po Zinnovem poročilu so sovjetski delegati postavili nekaj vprašanj o konstrukcijskih podrobnostih in proizvodnih cenah električne energije v ameriškem tipu reaktorja, ki ima moč 2000 kW. Ameriški predstavnik je odgovoril s številnimi podrobnostmi. Med diskusijo se je pokazalo, da se ameriški reaktor lahko izdeluje le v omejenih dimenzijah in da je zato bolj prikladen za manjše elektrarne.

Na popoldanski seji je govoril angleški znanstvenik Ninks, ki je med drugim obravnaval vprašanje, kako preprečiti kvarne vplive radioaktivnega izžarevanja, ki se v določeni meri pojavlja pri vseh jedrskih reakcijah. Tudi Američan Taylor je poudaril, da so posebni zakoni proti nevarnostim izžarevanj in navajal ukrepe, ki so bili v ZDA že podvzeti. Predstavnik svetovne zdravstvene organizacije pa je predložil poročilo o splošnih vprašanjih zaščite pred izžarevanji. Poudaril je, da se bo radioaktivnost v ozračju povečala in da je treba to povečanje nadzorovati. Zaradi tega je potrebno tesno sodelovanje v mednarodnem okviru med atomskimi znanstveniki in organi javnega zdravstva.

Ker je veljalo največje zanimanje današnjim izjavam sovjetske delegacije, so novinarji takoj nato začeli spraševati delegate raznih dežel, kaj mislijo o njih. Vsi so potrdili, da vsebuje sovjetsko poročilo nekaj izredno zanimivih tehničnih informacij. Švicarski profesor Scherrer, ki je napisal številna zelo znana dela o jedrski fiziki, je dejal, da uporablja sovjetska atomska elektrarna mnogo tehničnih postopkov, ki so zanj in za večino zahodnih delegatov novi. Dodal je, da se bo po njegovem mnenju na konferenci pokazalo, da so vse velike atomske sile prišle do istih rezultatov.

Prof. Scherrer je nato izjavil, da bi se po njegovem mnenju pričujoča konferenca morala imenovati «konferenca upanja», kajti zdaj obstaja možnost, da ne bo treba več uporabiti atomske bombe. Švicarskega fizika so spraševali tudi o možnosti nadzorstva nad spojitvijo vodikovih atomov, o katerem se zadnje čase mnogo govori. Prof. Scherrer je dejal, da si znanstveniki glede tega zelo prizadevajo, da pa verjetno še ne bodo tako kmalu uspeli. Spojitev vodikovih atomov je mogoča pri temperaturi 20 milijonov stopinj; takrat se naenkrat sprosti ogromna količin energije. To je princip vodikove bombe. Toda za koristno uporabo te ogromne energije bi bilo treba povzročiti majhne zaporedne eksplozije, podobno kot na primer izgoreva bencin v avtomobilskem motorju.

V Genovo so danes popoldne s parnikom «Independence» prispeli ameriški senatorji Butler iz Marylanda, Purtell iz Connecticuta in Daniel iz Texasa, ki bodo prisostvovali delu ženevske konference o mirovni uporabi atomske energije.

Iz Washingtona poročajo, da je ameriška komisija za atomsko energijo sklenila vzeti s tajnih seznamov celo vrsto tehničnih informacij o postopkih za pridobivanje surovih koncentratov urana. Namen tega ukrepa je, da se da spodbuda zasebni industriji, da tudi sodeluje pri pripravljanju jedrskih surovin. Komisija je tudi izdala dovoljenje za gradnjo dveh novih zasebnih atomskih reaktorjev.

Dr. J. Brilej o delu gosp.-soc. sveta OZN

LJUBLJANA, 9. — Šef jugoslovanske delegacije na zasedanju gospodarskega in socialnega sveta OZN v Ženevi dr. Jože Brilej, ki se je danes predpoldne vrnil v Jugoslavijo, je izjavil dopisniku Tanjuga, da je bil na zadnjem zasedanju dosežen velik korak naprej v krepitvi mednarodnega sodelovanja in miru. Gospodarsko-socialni svet je razpravljal o gospodarskih vprašanjih v istem času, ko je bil v Ženevi sestanek štirih velikih.

«Linija splošnega popuščanja napetosti — je dejal dr. Jože Brilej — ki se je manifestirala na politični konferenci, se je odražala tudi na zasedanju gospodarsko-socialnega sveta.» Dr. Brilej je poudaril, da je na tem zasedanju postalo še bolj očitno, da igrajo v mednarodnem sodelovanju male in sredndje države čedalje važnejšo vlogo.

PARIZ, 9. — V pariških krogih, ki od blizu zasledujejo sovjetske zadeve, se je zvedelo, da je sovjetska vlada ukinila cenzuro za oddajanje poročil novinarjev iz dežel ljudske demokracije in Jugoslavije. Zahodnim novinarjem, ki so se zaradi tega pritožili, so sovjetske oblasti odgovorile, da go predvideni «nadaljnji ukrepi».

Nekateri udeleženci ženevske atomske konference. Z leve na desno: prof. Skobelcin, vodja sovjetske delegacije, Francoz prof. Pierrin, Američan dr. Rabbi, Indijec dr. Bhabha, predsednik konference, sir John Cockcroft, vodja britanske delegacije, Lewis Strauss, vodja ameriške delegacije, in Brazilijanec prof. Mattos.

Naser obišče spomladi Moskvo

Egiptovski ministrski predsednik je sprejel vabilo sovjetske vlade - Obsežen program obiskov tujih državnikov v Moskvi

KAIRO, 9. — Egiptovski ministrski predsednik Naser je sprejel danes predpoldne sovjetskega veleposlanika v Kairu Daniela Soloda. Za razgovor je zaprosil sovjetski veleposlanik, ki se je včeraj pol ure razgovarjal z egiptovskim zunanjim ministrom Favzijem.

Po razgovoru med Naserjem in Solodom je predsedstvo vlade sporočilo, da je sovjetski veleposlanik izročil Naserju vabilo svoje vlade, naj obišče Moskvo, in da bo egiptovski ministrski predsednik, ki je vabilo sprejel, obiskal Moskvo prihodnjo pomlad.

V londonskih diplomatskih krogih razlagajo sovjetsko vabilo Naserju kot nov dokaz, da poskuša ZSSR vzpostaviti čim tesnejše stike z državami Srednjega vzhoda. Pred kratkim je že perzijski šah pristal na sovjetsko vabilo, naj v bližnji prihodnosti obišče Moskvo.

Nedavno je Moskvo obiskal indijski ministrski predsednik Nehru, v kratkem pa bo prispel tja tudi birmanski ministrski predsednik U Nu. V jeseni bosta obiskala Moskvo kancler Adenauer in francoski ministrski predsednik Faure. Vabilo, naj obišče Moskvo, je sprejel tudi predsednik jugoslovanske republike maršal Tito, vendar datum njegovega obiska še ni določen.

Sovjetski ministrski predsednik Bulganin in sekretar CK KP ZSSR Hruščev sta nedavno sprejela vabilo, naj obiščeta London in Novi Delhi.

Ženevski razgovori med ZDA in Kitajsko

ŽENEVA, 9. — Predstavnik ameriške delegacije na kitajsko-ameriški konferenci veleposlanikov je sporočil, da je kitajska delegacija zahtevala, naj se prihodnja seja konference, določena za jutri, odloži za 24 ur. V ameriških krogih ne pripisujejo tej zahtevi nobenega posebnega pomena in sodijo, da je glavni razlog zanjo v težavnih zvezah s Pekingom. Po včerajšnji seji je namreč kitajski predstavnik zahteval čas za posvetovanje s svojo vlado.

Vlada se ne bo mogla izogniti zahtevam šolnikov in uradnikov

S sobotnim vladnim ukrepom so bili prikrajšani zlasti poštni in železniški nameščenci - Don Sturzo ostro kritizira Fanfanija zaradi njegovih „partitokratskih" metod - Gospodarsko stanje Italije v poročilu za OEEC

(Od našega dopisnika)

RIM, 9. — Vlada je zaposlena v teh zadnjih predpočitniških dneh v prvi vrsti z dvema vprašanjema, ki ju zainteresirani smatrajo za povsem nerešeni ali pa popolnoma nezadovoljivo rešeni. To je vprašanje povišanja plač šolnikom in vprašanje zakona o pooblastilih za poenotenje dohodkov državnih nameščencev.

Solniki. «Enotna šolska fronta» je tudi danes poslala svoje zastopnike v ministrstvo za prosveto. Bili so tudi pri samem ministru Rossiju, za katerega pravijo, da bi moral imeti kot poklicni profesor za šolske zadeve mnogo razumevanja, ki pa je predstavnikom «Fronte» le malo obljubil in sicer samo možnost zboljšanja na osnovi zvišanja honorarjev za nadurno delo. Solniki pa so odločno zahtevali bistveno revizijo svojih prejemkov, tako da jim državna blagajna izplača posebno študijsko doklado, ki bi odgovarjala posameznim kategorijam. Na to je minister odgovoril, da bi kaj takega predstavljalo preveliko breme za državni proračun. Skratka, šolniki niso danes dosegli ničesar in se bodo v prihodnjih dneh morali ponovno vrniti k ministru Rossiju in k njegovemu generalnemu direktorju za šolstvo.

Medtem pa se govori o možnosti rešitve vse zadeve s kompromisom, ki bi bil tak: 1. določitev globalne vsote za zboljšanje plač vsem šolnikom vseh stopenj, začenši od 1. julija 1955 do 30. junija 1956; ta vsota naj bi se vključila v dokončni sporazum o povišanju plač. 2. Nadalje bi se vlada obvezala, takoj ko bo prišlo do začasne rešitve, da bo začela s pogajanji, ki bi se zaključila najkasneje 31. januarja 1956, za sestavo načrta zakonskega odloka o pravnem položaju in o plačah šolnikov. Glede teh začasnih doklad se trdi, da bi znašale okrog 4000 lir mesečno za šolnike osnovnih šol ter 8000 do 10.000 lir za srednješolske profesorje.

Državni nameščenci. Kot smo že poročali, je več poslancev na čelu z Di Vittoriem zahtevalo nujno sklicanje medparlamentarne komisije za poenotenje plač. Di Vittorio sam pa v uvodnem članku v današnji «Unità» zahteva, naj vlada svoj sobotni sklep, v katerem ni upoštevala skoraj nobenega predloga komisije, enostavno prekliče.

Vprašanje se je že tako zaostrilo, da je Segni sklical podpredsednika vlade Saragata ter ministre Gonello, Campillija, Tambronija, Gavo, Andreottija, Mora, Rossija in Matterello, s katerimi je razpravljal o nastalem položaju. Kaj so sklenili, ni znano, govori se pa, da je Segni baje izjavil, da bo zadevo rešil že do danes zvečer. Po sestanku je Segni sprejel predstavnike CISL in jih obvestil o nekaterih novih ukrepih, ki jih namerava vlada nujno podvzeti v zvezi s tem perečim vprašanjem. Nato je Segni sprejel še predstavnike socialdemokratske UIL, ki so se jim pridružili tudi predstavniki zveze državnih nameščencev ter železničarskega in poštanskega sindikata. Tudi oni so izrazili globoko obžalovanje, da vlada ni sprejela predlogov medparlamentarne komisije. Zlasti so se pritožili predstavniki železničarskega in poštarskega sindikata, ki so od zakona o pooblastilih največ pričakovali. Tudi njim je Segni zagotovil, da bo vlada ponovno proučila vprašanje, zlasti glede železničarjev in poštarjev.

V imenu CGIL sta zahtevala razgovor s Segnijem poslanca Di Vittorio in Santi, Tajništvo poštarske zveze pa je sklenilo sklicati v petek, 12. t. m., razširjeni osrednji izvršni odbor skupno s sekretarji sekcij glavnih mest pomembnih pokrajin, da bi sklepali o ukrepih, ki jih je potrebno podvzeti za obrambo upravičenih zahtev svoje kategorije v primeru, da bi vlada trmasto vztrajala pri svojem sklepu. Federacija je stopila v stik z vsemi ostalimi sindikalnimi organizacijami zaradi enotnega nastopa.

Strogo političnih novosti danes ni bilo razen precej hudega napada bivšega predsednika biv. italijanske ljudske stranke Don Sturza, ki je v posebnem članku v listu «Giornale d'Italia» napadel političnega tajnika demokristjanske stranke Fanfanija, ker se je vmesal v spor med finančnim ministrom Andreottijem in florentinskim županom La Piro zaradi vselitve brezdomcev v državna poslopja. «Jaz in z menoj vsi Italijani, ki skrbijo za usodo naše države, hočemo, da bi bila država okrepljena z zaupanjem v pravičnost in parlamentarno demokracijo in nikakor nočemo partitokratske države.» Saragat pa je v svojem glasilu «Giustizia» objavil članek pod naslovom «Ameriška prisotnost», v katerem pravi, da je Rusija evropsko-azijska sila, ki zaradi tega razpolaga z ogromno močjo v primerjavi z Zahodno Evropo. Iz tega dejstva izvaja Saragat zaključke: po njegovem mnenju predstavlja odobritev ali odklonitev ameriške prisotnosti v Evropi preskusni kamen dobre vere onih, ki pravijo, da delajo za mir. Pri tem navaja, da je istega mnenja tudi laburistični prvak Herbert Morrison. Politični opazovalci so mnenja, da Saragat s takšnim stališčem ne prispeva h krepitvi ženevskega duha in ozračja.

Nekaj zanimivih podatkov je bilo danes moč opaziti v uradni spomenici italijanske vlade za sedmo letno poročilo OEEC. V tem poročilu se trdi, da je bil narodni dohodek leta 1954 za 4,5 odst. večji kot leta 1953 ter da se za letos predvideva povišanje za 6,2 odst. v primerjavi z lanskim letom, v prihodnjem letu pa zopet povišanje za 4,9 odst. Glede splošne plačilne bilance v prihodnjih dveh letih se v poročilu poudarja, da je primanjkljaj še precej visok, vendar pa da se je ustalil na okrog 250 milijonih dolarjev, o katerih se je zdelo, da bodo kriti že leta 1954. Vzrok deficita pa naj bi bil položaj trgovinskih izmenjav v inozemstvom, kjer je Italija dolžna dolarskemu področju, medtem ko ji evropsko področje nekaj dolguje, kar naj bi se med seboj kompenziralo.

Glavne finance so se, kot pravi poročilo, nekaj malega zboljšale, zaposlenost, ki se je lani prav tako zboljšala, se zdi, da bo tudi letos in prihodnje leto napredovala, čeprav ne v izdatni meri. Brezposelnost pa se bo zmanjšala le postopoma in bo za to potrebno daljše razdobje. Končno omenja poročilo Vanonijev desetletni načrt kot osnovo vsega nadaljnjega gospodarskega in socialnega napredka v Italiji.

A. P.

Podpis jug.-madž. sporazuma o vodnogospodarskih vprašanjih

BEOGRAD, 9. — Predstavniki jugoslovanske in madžarske vlade so podpisali danes v Beogradu sporazum, s katerim se obe vladi obvezujeta, da bosta sporazumno reševali vsa medsebojna vodnogospodarska vprašanja. Sporazum predvideva ustanovitev jugoslovansko-madžarske komisije za vodno gospodarstvo, v kateri pristojnost bodo spadala določila podpisanega sporazuma. To komisijo bo sestavljalo 10 članov, sestajala pa se bo redno dvakrat na leto, po potrebi pa tudi na izredna zasedanja.

Sporazum sta podpisala predsednik zvezne vodnogospodarske komisije ing. Stevan Sinanović in madžarski poslanik v Beogradu Sandor Kurimski.

Volilna reforma v Argentini

BUENOS AIRES, 9. — V dobro obveščenih krogih sodijo, da bo argentinska vlada v kratkem predložila parlamentu zakonski načrt o volilni reformi, ki bo dodelila opozicijskim strankam bolj sorazmerno predstavništvo v parlamentu. V vladnih krogih opozarjajo, da spada volilna reforma v okvir politike «notranje pomiritve», ki jo je uvedel general Peron.

Na drugi strani namerava peronistična večina v zbornici zavleči za šest mesecev izvolitev ustavodajne skupščine, ki bo morala izvesti reformo ustave v zvezi z ločitvijo katoliške cerkve od države. Po zakonu, ki je bil izglasovan maja, bi morale biti volitve v ustavodajno skupščino najkasneje novembra. Nedavno pa je radikalni blok predložil zakonski načrt, po katerem naj se ta zakon odpravi. Predsednik Peron je izjavil, da se bo argentinsko ljudstvo lahko svobodno izreklo o ločitvi cerkve od države.

Danes je bil areturan pod obtožbo žalitve predsednika republike dr. Moises Penchansky, predsednik odvetniške zbornice v mestu Resistencia v pokrajini Presidente Peron.

Na zborovanju na osrednjem sedežu socialistične stranke je eden najvidnejših voditeljev stranke Nicolas Repetto izjavil, da nihče v deželi ne ve ničesar točnega o notranjih problemih vlade, ki so nastali zaradi dogodkov 16. junija, da pa je ljudstvo prepričano o obstoju hudega notranjega spora, katerega podrobnosti se prikrivajo. Repetto je dodal, da bi bilo po ljudski želji treba čimprej razčistiti položaj, ki ustvarja zmedo in omogoča najrazličnejše govorice in kombinacije, pa čeprav bi bilo zaradi tega treba žrtvovati položaj in interese nekaterih oseb.

Bakarić v Leningradu

LENINGRAD, 9. — Jugoslovanska parlamentarna delegacija ki je včeraj iz Moskve dopotovala v Leningrad, je doživela zelo prisrčen sprejem. Delegacijo so pri prihodu pozdravili predsednik mestnega izvršnega sovjeta Smirnov, sekretar mestnega komiteja KP ZSSR Popov, poveljnik mesta general Suhoženko, predstavniki političnega, javnega, kulturnega življenja in veliko število meščanov.

Na pozdrav Smirnova je odgovoril vodja delegacije dr. Bakarić ,ki je poudaril, da v Jugoslaviji vsi poznajo mesto oktobrske revolucije in mesto Lenina, ki simbolizira odpor proti osvajalcem.

Jugoslovanski parlamentarci so si včeraj ogledali mesto, zvečer pa so prisostvovali koncertu v parku «Kirov», kjer jih je publika zelo toplo in prisrčno pozdravila.

Uspešen napredek sovjetsko-japonskih razgovorov

LONDON, 9. — Sovjetski in japonski delegati na pogajanjih o prenehanju vojnega stanja in vzpostavitvi normalnih odnosov med obema deželama so se danes dogovorili, da bodo prihodnji teden začeli proučevati načrt mirovne pogodbe med ZSSR in Japonsko.

Sovjetski delegat Malik je prikazal danes stališče sovjetske vlade glede spornih ozemelj (Kurili, Sahalin itd.) in glede pravice prehoda v morskih ožinah Japonskega otočja.

Delegati obeh držav so se sporazumeli, da se odpovedo reparacijam in da bodo po izdelavi načrta mirovne pogodbe razpravljali o trgovini med obema deželama in pravici do ribarjenja.

Po izjavah v krogih japonske delegacije se konferenca uspešno nadaljuje. Ozračje na današnji seji, prvi po daljšem presledku, sta obe delegaciji označili za «prisrčno».

V Postojni 2 stopinji

V Alpah nad 1500 metrov sneg

BEOGRAD, 9. — Hladni val je zajel sinoči in danes zjutraj vso Jugoslavijo ter povzročil občuten padec temperature in močno deževje. V večini držav je bilo danes zjutraj 6 do 8 stopinj, v Planici in Postojni pa so zabeležili samo 2 stopinji nad ničlo. Na Karavankah in Julijskih Alpah je v višini nad 1500 m padel sneg. Na Kredarici pod Triglavom je zapadlo 15 cm snega.

Tito v Pulju

PULJ, 9. — Predsednik republike maršal Tito je danes s soprogo obiskal Pulj, kjer si je ogledal tovarno trikotaže «Olga Ban», ladjedelnico «Uljanik», tovarno laboratorijskega stekla «Boris Kidrič» in otroški dom «Ruža Petrovic». Ob prihodu v Pulj so v pristanišču predsednika republike pozdravili predsednik mestnega ljudskega odbora Mirko Perković, ljudski poslanec Franjo Sirola, namestnik poveljnika pomorskega področja kapitan fregate Mirko Dorotka. V podjetjih so predsednika republike toplo in prisrčno pozdravili člani delovnih kolektivov.

Gronchi v Zermattu

RIM, 9. — Predsednik republike Giovanni Gronchi je danes prispel v Zermatt v francoskem delu Švice, kjer bo z družino ostal na desetdnevnem oddihu. Z njim je dopotoval tudi prometni minister Angelini. Pri vstopu v Švico mu švicarske oblasti niso priredile nobenega sprejema, ker je predsednik sosednje republike prišel na strogo privatni obisk klimatskega kraja.

Južnokorejska vlada kali boljše ozračje v Aziji

Uradno potrdilo ultimata, naj mednarodna nadzorstvena komisija do sobote zapusti južnokorejsko ozemlje - Incidenti v Inčonu in drugih korejskih mestih - Izjava ameriškega državnega tajništva

SEUL, 9. — Začasni južnokorejski zunanji minister Čučungvan je danes v uradni izjavi potrdil, da zahteva njegova vlada, naj nevtralna nadzorstvena komisija zapusti južnokorejsko ozemlje do polnoči 13. avgusta. Južnokorejska vlada pa se ne bo poslužila sile za izgon članov komisije, če se ne bi hoteli pokoriti ultimatu, je rekel minister in dodal, «da pa vlada nikakor ne more prevzeti odgovornosti za incidente, ki bi se utegnili dogoditi članom nevtralne komisije, ki ne bi zapustili Južne Koreje do zahtevanega datuma».

Čučungvan je tudi pojasnil, da je njegova vlada svoj ultimat uradno sporočila poveljstvu Združenih narodov in zahtevala od njega, naj sodeluje z njo, da bi bila «nevtralna komisija razpuščena brez incidentov».

Poveljnik čet ZN na Japonskem, general Lemnitzer, je danes popoldne v svojem glavnem stanu v Tokiu govoril z južnokorejskim obrambnim ministrom Sonvon Ilom. Po vesteh iz dobro obveščenih virov je general Lemnitzer zahteval od ministra Sonvon Ila, ki bo jutri odpotoval v Seul, naj si njegova vlada prizadeva, da bi storila vse, da se preprečijo hudi neredi v Južni Koreji, kjer je v zadnjih dneh že prišlo do več sovražnih demonstracij proti nevtralni nadzorstveni komisiji.

V Inčonu je prišlo danes do pravega spopada med demonstranti in ameriškimi vojaki. Demonstranti so poskušali vdreti na otok Volmi Do, kjer so nastanjeni nekateri člani mednarodne nevtralne komisije. Napad nekaj sto demonstrantov je trajal dve uri; med spopadom je bilo ranjenih 17 ameriških vojakov. Do incidentov je prišlo tudi v Pusanu in Lučonu.

V pet mest, kjer so nastanjeni člani mednarodne komisije, so bili poslani dodatni oddelki ameriške vojske. Po hujskaških napovedih južnokorejskega tiska je v prihodnjih dneh pričakovati še hujših demonstracij. Zlasti napovedujejo za jutri nov napad na otok Volmi Do z udeležbo nekaj tisočev «bivših borcev».

Jutri se bodo sestali v Panmunjomu člani štiristranske mednarodne nadzorstvene komisije, da bi proučili položaj. V nekaterih krogih pričakujejo, da se nameravajo švicarski in švedski predstavniki v mednarodni komisiji umakniti s Koreje. Južnokorejski napadi so namenjeni predvsem poljskim in češkoslovaškim članom komisije.

V Washingtonu je ameriško državno tajništvo danes izdalo uradno izjavo, ki izraža «simpatije do južnokorejske republike», obenem pa poudarja, da imajo ZDA «kot država članica OZN dolžnost, da se držijo določil premirja, kamor spada tudi zaščita osebja nadzorstvene komisije Združenih narodov». ZDA bodo te obveznosti izpolnjevale, zaključuje izjava državnega tajništva.

V dobro obveščenih washingtonskih krogih zatrjujejo, da poskuša ameriška vlada dobiti od Singman Rija zagotovilo, da bo preprečil nerede. Kljub rezerviranosti, ki vlada glede tega v Washingtonu, prevladuje vtis, da izvedenci državnega tajništva nočejo verjeti južnokorejskim uradnim trditvam o spontanosti manifestacij.

ČLANEK DR. MILANA BARTOŠA V «BORBI»

PRAVNA PODLAGA jug. terjatev v Nemčiji

Namesto da bi Nemčija sprostila jugoslovanske terjatve in bi ta blokirani kapital prinašal normalno rento, plačuje Jugoslaviji visoke obresti za povojne nemške terjatve

BEOGRAD, 9. — Nocojšnja «Borba» objavlja obširen članek državnega svetnika v zunanjem tajništvu za zunanje zadeve veleposlanika dr. Milana Bartoša o nemških dolgovih Jugoslaviji. Kot je znano, potekajo o tem že dve leti pogajanja med Jugoslavijo in Zahodno Nemčijo. Jugoslovanske terjatve izhajajo v prvi vrsti iz prispevkov za socialno zavarovanje, ki so jih plačevali jugoslovanski delavci, na silo odpeljani v Nemčijo pa tudi iz časov pred vojno, nato iz ujetniških depozitov, iz kliringih terjatev in drugega.

Dr. Bartoš se ne spušča niti v politično niti v gospodarsko stran vprašanja, temveč se ukvarja izključno s pravno osnovo jugoslovanskih zahtev. Po podrobnejšem obravnavanju vseh vrst nemških dolgov poudarja dr. Bartoš, da so vsi pravni argumenti na jugoslovanski strani.

«S tem, poudarja dr. Bartoš, ne prehajamo niti k vprašanju mirovne pogodbe niti k vprašanju določitve vsote nemških dolgov. V vsakem primeru pa gre za velike vsote, ki jih Jugoslavija z vso pravico zahteva od Nemčije in ki jih Nemčija z zavlačevanjem drži v svojih rokah. Če k vsemu temu dodamo, da ima Jugoslavija do Nemčije še predvojne zasebnopravne terjatve, se znajdemo pred absurdnim položajem: Nemčija zadržuje ogromne vsote jugoslovanskih terjatev in ne plačuje zanje nobene obresti, medtem ko na drugi strani Jugoslavija plačuje visoke trgovske obresti za vse povojne dolgove v Nemčiji. Tu se pojavlja nova pravna osnova, ki dovoljuje Jugoslaviji, da je resno vznemirjena zaradi zadržanja svojega dolžnika. Namesto da bi Nemčija sprostila jugoslovanske terjatve in da bi ta blokirani kapital prinašal normalno rento, plačuje Jugoslavija svojemu dolžniku visoke obresti za povojne terjatve. Medtem pa Jugoslavija sama izpolnjuje vse obveznosti, ki bi morale biti zadovoljene iz terjatev do Nemčije.»

«Ne samo individualne pravne osnove, temveč tudi osnovna pravičnost in enakopravnost v odnosih med narodi opravičujejo vznemirjenost jugoslovanskih narodov, ker se poskušajo oporavati njihove pravice do svojih terjatev in realizacija [illegible] pravic.»

SPOMINSKI DNEVI

Na današnji dan je bil leta 1893 rojen slovenski pisatelj Prežihov Voranc - Lovro Kuhar.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, SREDA 10. avgusta
Lavrencij, Jutica
Sonce vzide ob 4.57 in zatone ob 19.22. Dolžina dneva 14.25. Luna vzide ob 22.11 in zatone ob 12.30.
Jutri, ČETRTEK 11. avgusta
Suzana, Bolemir

ZANIMIVA IN POUČNA IZVAJANJA UGLEDNEGA AVSTRIJSKEGA LISTA „VERKEHR"

Zakaj je Bremen prevzel Trstu pošiljko 1 milijona ton premoga

„Če italijanski brodarji ne čutijo dolžnosti podpirati tržaško pristanišče, ko zahtevajo neupravičeno dodatke in hočejo pri tem zaslužiti še nekaj povrh, ni mogoče Avstriji ničesar očitati" - ugotavlja dunajski „Verkehr"

Znani dunajski gospodarski tednik «Verkehr» objavlja v 31. številki od 6. avgusta 1955 obširen članek o vzrokih, ki so privedli, da bo šlo milijon ton ameriškega premoga za avstrijske potrebe skozi Bremen in ne skozi Trst. Zaradi pomembnosti in aktualnosti vprašanja objavljamo članek skoro v celoti.

«Kot izvemo iz dobro obveščenih krogov, je bilo tudi tokrat upoštevano pravilo, ki ga ne uporabljajo samo VOeEST (Vereinigte Oesterreichische Eisen- und Stahlwerke — avstrijske podržavljene železarne), temveč tudi ostali v Avstriji v podobnih primerih: najprej je bilo vzeto v poštev tržaško pristanišče. Če se ne bi vedno tako dogajalo, se ne bi moglo nikoli zgoditi, da bi Trst še danes manipuliral za 56,5 odst. več avstrijskega zunanjetrgovinskega blaga kot vsa konkurenčna pristanišča.

Tudi tokrat je bilo tako. Kot pa izvemo nadalje, ni odločala v tem primeru samo tovornina po železnici, temveč celotni stroški prevoza iz ameriškega pristanišča do skladišča v Linzu. Nobena skrivnost ni, in na vseh vozninskih borzah je mogoče ugotoviti, da je bil prevoz tega milijona ton premoga dogovorjen za povprečno tarifo 55 angl. šilingov, torej 7,70 dolarja za tono. Pri tem nikakor ni šlo za kako posebno tarifo za Avstrijo, kajti v istem času je bilo na isti tarifni osnovi prepeljanih več milijonov ton ameriškega premoga v pristanišča Beneluxa, v Hamburg in v Bremen.

Preden pa se je avstrijski uvoznik odločil za pristanek na to brodnino za prevoz skozi Bremen, se je zanimal tudi za ponudbe za prevoz skozi Trst. Te so znašale 9,50 dolarja za tono, nekatere pa so se vrtele celo v bližini 10 dolarjev. Avstrijski pomorski izvedenci pa sodijo, da znaša upravičen pribitek za Trst v primerjavi z brodninami zahodnoitalijanskih pristanišč Savone, Genove itd. približno 1 do 1,25 dolarja za tono. Italijanske ladijske družbe — in te so prišle pri prevozu tega tovora predvsem v poštev — pa so zahtevale, kot je to dokazano, za 1,5 do 1,75 dolarja več, pri čemer je še znano da so bili ob istem času dogovorjeni podobni prevozi v zahodno-italijanska pristanišča po brodnini, ki ni bila večja od 7,85 do 8 dolarjev za tono. Če torej italijanski brodarji ne čutijo dolžnosti podpirati tržaško pristanišče, ko zahtevajo neupravičene dodatke in so pri tem avstrijskem poslu hoteli zaslužiti še nekaj povrh, potem res ni mogoče Avstriji ničesar očitati.

Podati je treba še eno važno okoliščino. Pogodbe za prevoz skozi Bremen omogočajo mnogo večji zaslužek zaradi naglice dela v pristanišču. Pogodbe za prevoz skozi Bremen predvidevajo praviloma 3.000 dnevno razloženih ton, skozi Trst pa 2500 ton. Kljub temu pa prekaša Bremen to zajamčeno storitev v mnogo večji meri kot Trst svojo manjšo, pri čemer imajo prevozniki možnost, da dosežejo znatne dobičke zaradi hitrejše sprostitve ladij. Te ugotovitve naj ne služijo kot opravičilo, zakaj Avstrija pri tem prevozu premoga ni mogla upoštevati Trsta, kajti o kakršnem opravičilu v tem primeru res ni treba govoriti. Vendar naj te ugotovitve pripomorejo k temu, da se vsa polemika, ki je iz tega nastala v Trstu, spravi nazaj na realna tla. Zdaj bodo morali tudi v Trstu spoznati, da ni tako lahko nadoknaditi nekaj milijonov dolarjev prihranka pri brodninah s krajšimi železniškimi zvezami».

«Verkehr» pa navaja še en razlog, ki je za Avstrijo tudi važen. V Avstriji obstaja namreč tudi donavska plovba, ki živi prav od prevoza masovnega blaga. Torej, če v obravnavanem primeru celotni prevozni stroški iz ameriškega pristanišča do Linza skozi Bremen, ne bi bili cenejši kot skozi Trst, bi še vendar ostalo vprašanje zaposlitve donavske plovbe. Poudariti je namreč treba, da upravlja podržavljeno donavsko plovno družbo DDSG isto ministrstvo kot železarne VOeEST, namreč ministrstvo za promet in podržavljena podjetja. Razumljivo je torej, da igra tudi ta moment ne majhno vlogo. Dodati je treba, da so premogovna skladišča v Linzu tik ob donavskem pristanišču, tako da je tudi razkladanje mnogo cenejše.

V prilog Trsta govori samo en moment. S prevozom milijona ton premoga po nemških železnicah in skozi nemško pristanišče se je avstrijski pasivni saldo plačilne bilance z Nemčijo povečal približno za 6 milijonov nemških mark. Pri prevozu skozi Trst pa bi se avstrijski aktivni saldo z Italijo lahko zmanjšal za skoraj milijardo lir. Videti pa je, da ta edini moment pri presoji ni mogel prevladati.

Dunajski tednik zaključuje: «Reči je treba še, da Avstrija s tem prevozom milijona ton premoga skozi Bremen še dolgo ni končala svojih dobav premoga iz Amerike. V kratkem je treba računati z več sto tisoč tonami premoga za avstrijske železnice, za dunajsko plinarno in druge kupce. Gotovo se ne motimo, če sodimo, da lahko pride Trst pri odgovarjajoči ugodni ponudbi brez nadaljnjega v poštev.

* * *

Dejstva, katera navaja dunajski gospodarski list, predstavljajo zaradi svoje po nemško natančne dokumentiranosti najostrejšo kritiko pristaniške politike, katera se vodi v zadnjem času v zvezi s Trstom. Hladne številke govore, da je goli gospodarski račun resnični razlog, da je Trst izgubil obsežni tovor milijona ton premoga, katerega mu je prevzel Bremen. Včeraj pa smo navedli slične številke, ki govore, da je Trst iz podobnih razlogov izgubil okrog 260.000 ton tranzitnega prometa, katerega mu je letos v prvem polletju odvzela Reka.

Teh rezultatov ni bilo težko predvideti že lani, predlanskim ali še prej. In res, tržaški gospodarski tisk, opozicijski listi, pomorski krogi in zlasti predstavniki osebja tržaških pomorskih družb so že pred časom opozorili, da Trst izgublja svojo tradicionalno konkurenčno sposobnost na škodo severnih pristanišč in Reke. Vendar pa so se tržaški odgovorni krogi bavili z vsemi mogočimi drugimi vprašanji, samo z vprašanjem tržaškega pristanišča ne. Pa ravno od tržaškega pristanišča je odvisna usoda celotnega tržaškega gospodarskega organizma in bodočnost mesta.

Skrajni čas je, da se skuša vsaj sedaj popraviti zamujeno in da se neha z nebuloznim proučevanjem ukrepov, ki naj zagotove Trstu procvit, temveč da se prično izvajati ukrepi, ki bodo okrepili konkurenčno sposobnost Trsta in ponovno pritegnili ne samo Avstrijo temveč tudi ostale zaledne države.

Ne z obljubami, svečanimi izjavami in zagotovili na tiskovnih konferencah, temveč z dejanji je treba pričeti obnavljati tržaško pomorstvo, urediti železniške zveze, znižati stroške v pristanišču in čimprej sklicati mednarodno konferenco o tržaškem pristanišču.

Na „Flaminii" vse v redu

«Piccolo», ki je v ponedeljek vrgel v javnost nepotrjeno vest, da je s parnika «Flaminia» skočil v morje neki mož s svojo hčerko, je med svojci izseljencev, ki potujejo v Avstralijo, povzročil precejšnjo zbeganost. Čeprav je popoldanska izdaja «Piccola» to vest demantirala, in sicer na osnovi zagotovil predstavnika CIME v Trstu, se ljudje še vedno sprašujejo, ali ni morda na stvari vseeno kaj resnice.

Vest, da je s «Flaminie» skočil v morje oče s svojo hčerko, kroži po Trstu, predvsem pa po tržaški okolici, že najmanj 14 dni. Sprva je bilo rečeno, da naj bi namišljeni nesrečnež izhajal iz neke družine v repentaborski občini, kasneje pa da je s Proseka. Zaradi vztrajnosti govoric in ker so nekateri začeli govoriti celo o imenu tega moža, smo se na Proseku pozanimali, če vest odgovarja resnici. Ugotovili smo isto, kar smo zvedeli že pred enim tednom, da je kroženje te vesti povsem neodgovorno in da torej niti v najmanjši meri ne odgovarja resnici.

Toliko v pomirjenje vsem tistim, ki ne zaupajo demantiju predstavnika CIME.

Nova pomorska proga Trst-Črno morje?

V pomorskih krogih se v zadnjih dneh širijo govorice, da namerava sovjetska državna plovba uvesti redno pomorsko progo med pristanišči Črnega morja ter Reko in Trstom. Te vesti do sedaj odgovorni tržaški pomorski krogi še niso potrdili. Letos so prispele v Trst samo tri ladje s sovjetsko zastavo, dve natovorjeni s premogom in ena z rudami.

Še je čas za pritožbe proti dodelitvi stanovanj

Zadnja dodelitev 300 ljudskih stanovanj je izzvala med mnogimi interesenti, ki so pričakovali, da pridejo sedaj na vrsto, pritožbe in negodovanje. Nekateri celo trdijo, da komisija ni pravilno razdelila stanovanj in da niso v seznamu ljudje, ki bi morali biti vanj vključeni. Toda negodovanje in kritike nujno nastanejo, če pomislimo, da pomeni 300 stanovanj na 13.000 prosilcev le kapljico vode v morje. Zato ni izključeno, da v seznamih ni družin, ki živijo v obupnih stanovanjskih razmerah.

Seznam dodeljenih stanovanj je sedaj na sodišču na razpolago vsem, ki se za to zanimajo. Tisti pa, ki menijo, da so bili po krivici izključeni iz seznama, imajo še nekaj dni časa, da se pritožijo na sodišču, kjer bodo njihove pritožbe temeljito proučili. Poleg tega pa je te dni komisija za dodeljevanje ljudskih stanovanj odprla za javnost poseben informativni urad, kjer nudijo občinstvu vsa pojasnila v zvezi z dodelitvijo stanovanj, vlaganjem prošenj in drugim. Zato priporočamo vsem tistim, ki menijo, da bi morali dobiti stanovanje z zadnjo dodelitvijo, da čimprej vložijo pritožbo proti sklepu komisije. Hkrati pa naj se poslužijo informativnega urada, ki ima svoj sedež v Ulici Koroneo 3.

«Goldonijev festival» od petka dalje v Miljah

Po uspehu, ki so ga dosegli lansko leto, bodo v Miljah tudi letos organizirali «Goldonijev festival». Predstave se bodo začele v petek 12. t. m. zvečer na tipičnem miljskem trgu. Znani ansambel Cesca Baseggia iz Benetk, ki ga sestavljajo poleg priznanega igralca še Elsa Vazzoler, Emilio Rossetto, Carmela Rossato, Gabriella Gaeta, Giancarlo Maestri, Luisa Baseggio, Carlo Andrei in drugi igralci, bo uprizoril dve Goldonijevi komediji: «Il burbero benefico» in «Un curioso accidente». Poleg tega sta na sporedu dve farsi Ruzzanteja: «Parlamento» in «Bilora». Tako bo občinstvo lahko gledalo vsak večer eno Goldonijevo komedijo in eno Ruzzantejevo farso.

Cesco Baseggio in njegovi sodelavci so zdaj prav gotovo najboljši izvajalci Goldonijevih del. To jim je tem laže, ker prikazujejo dela svojega beneškega rojaka. Zaradi tega je vsaka njihova predstava pravi užitek za občinstvo. Tipični beneški trg pa je najprikladnejši scenarij za Goldonijeve komedije. Ni dvoma torej, da bo prireditev tudi letos, kot lani, imela lep uspeh. Največ skrbi dela prireditelјem le vreme, ker bodo predstave na prostem. Ob tej priliki bo vozil v Milje tudi parnik iz Trsta ter bodo pomnožili število trolejbusov, da bodo na predstavo lahko prišli tudi Tržačani.

«Goldonijev festival» organizira občinski odbor za razvoj turizma, ki se je pred nekaj leti lotil dela, da bi v Milje privabil z raznimi kulturnimi in športnimi prireditvami, razstavami, miljskim karnevalom itd., vedno večje število tujih gostov, obenem pa da bi nudil tudi domačinom nekaj koristnega za njihov kulturni napredek in za razvedrilo.

V ta okvir spada tudi razstava risb, ki jo bodo odprli verjetno ob koncu tega meseca.

Za izplačilo odškodnine uslužbencem železarne ILVA

FIOM (italijanska federacija kovinarjev CGIL) iz Benetk je sporočila sindikatu kovinarjev, vključenem v Delavsko zvezo v Trstu, da se je sodni spor med njo in družbo «ILVA», ki ima številna podjetja po vsej Italiji, zaključil v korist delavskega razreda.

Po številnih brezuspešnih protestnih akcijah delavcev in sindikalnih organizacij, da bi družba «ILVA» svojim uslužbencem izplačala odškodnino za menzo, kot je predpisano po delovnih pogodbah, veljavnih v teh podjetjih, je bil sindikat kovinarjev primoran zastopnike družbe prijaviti sodišču. To je seveda sodilo upravičeno v prid prizadetim. Izdalo je razsodbo, s katero mora družba, ki je lastnik podjetij «ILVA», izplačati svojim uslužbencem odškodnino za menzo tudi ob državnih praznikih, praznikih, ki padejo na delovne dni, ob času poletnih počitnic ter za božične praznike. Na osnovi te razsodbe, ki je stopila takoj v veljavo na področju italijanske republike, upamo, da bo tudi tukajšnje ravnateljstvo «ILVA» podvzelo ukrepe za izplačilo omenjene odškodnine svojim uslužbencem v vseh zgoraj navedenih dneh v letu.

Nove investicije v industrijskem pristanišču

Kakor poročajo, bosta v bližnji bodočnosti zrasli v industrijskem pristanišču dve novi tovarni s finančno podporo ameriške misije v Rimu, ki je dala potrebna posojila z malimi obrestmi družbi «Sapiti» iz Inveriga in družbi «Acciaieria Ferriera Adriatica». Družba «Sapiti» bo vložila pol milijarde lir za gradnjo predilnice in tkalnice umetnega tekstilnega vlakna. Druga družba pa bo zgradila tovarno za jeklene izdelke in bo za to vložila 240 milijonov lir.

Ameriška misija je poleg tega finansirala dela za razširitev predilnice Sv. Justa, ki bodo stala 754 milijonov lir ter podjetja «Orion», ki bo z nadaljnjo investicijo 432 milijonov lir podvojilo svojo zmogljivost.

Skupno je ameriška misija od 1. novembra 1954 do 31. julija 1955 dala raznim tržaškim podjetjem 1574 milijonov lir posojila.

Z motorjem trčil v žensko

V trenutku, ko se je 20-letni mizar Marij Zobec iz Boršta vozil s svojim motornim kolesom, na katerem je sedel tudi 20-letni Quirino Alberto iz Boljunca, po Ul. Flavia, mu je nepričakovano prekrižala pot neka ženska, ki je stekla preko ceste. Vsi trije so se po trčenju zvrnili na tla in medtem ko se je Alberto rešil brez poškodb, so morali ostala dva odpeljati v bolnišnico, kjer so Zobca, ki so mu ugotovili zlom lopatice in druge poškodbe, pridržali s prognozo okrevanja v 30 ali 40 dneh na ortopedskem oddelku. Žensko, ki so jo identificirali za 37-letno Anno Vassili por. Di Piero od Sv. M.M. Sp., so morali sprejeti na ženskem odseku istega oddelka, kjer bo zaradi zloma stegnenice morala ostati 60 ali celo 90 dni.

Nesreča med igro

S prognozo okrevanja v 20 dneh so pridržali na kirurškem oddelku 11-letnega Clementa Viginija od Sv. Andreja, ki je med igranjem padel z zida in se ranil na glavi. Njegova sestra ni izključila možnosti, da je fant padel zaradi sunka nekega otroka, s katerim se je igral.

Muhasto vreme

Po predvčerajšnjem jesenskem dnevu z dežjem in burjo je včeraj zjutraj zopet posijalo sonce. Kljub «mrazu» v prvih jutranjih urah, ki je prisilil ljudi, da so odšli v službo in po opravkih oblečeni v suknjiče ali volnene majice, je okoli poldneva bilo že tako toplo, da so se številni meščani odpravili na barkovljansko riviero in v druga kopališča. Toda kmalu so se od Furlanije začeli bližati temni in grozeči oblaki, ki so zakrili sonce in kopanja je bilo seveda konec. Temperatura je naglo padla, na Krasu pa je začelo deževati.

Ljudje, predvsem kmetje, so s strahom ogledovali črne oblake, ki niso obetali nič dobrega. K sreči je huda ura šla mimo, le v Tržiču se je okoli 16. ure usula toča.

Če bo šlo tako naprej, pravijo ljudje, bo že v jeseni zima. Najbolj so seveda zaskrbljeni gostilničarji, ki si obetajo velik promet na veliki šmaren. Če naj verjamemo napovedi avstrijskih vremenoslovcev, tedaj se lahko potolažimo: predvidevajo namreč sončno in toplo vreme...

Padec z motorja

37-letni Mario Benvenuti iz Križa št. 347 je včeraj med vožnjo s svojim motornim kolesom po cesti Trst-Križ na ovinku pri Kontovelu zaradi spolzke ceste zletel na tla in ker si je zlomil kost desne noge, so ga kasneje s prognozo okrevanja v 60 dneh sprejeli na ortopedskem oddelku splošne bolnice.

GLEDALIŠČA

NA GRADU SV. JUSTA

Danes ob 21. uri bo premiera operete «Ples v Savoyu». Pri gledališki blagajni so naprodaj vstopnice za današnjo in jutrišnjo predstavo.

KINO

Rossetti. Zaprto zaradi počitnic.
Excelsior. 16.00: «Zločin po naročilu», D. Clark, B. Lee.
Fenice. 16.00: «Nevarnosti mesta», G. Brent, A. Totter.
Nazionale. 16.00: «Rigoletto», A. Silvani, J. Vidor.
Filodrammatico. Zaprto zaradi počitnic.
Supercinema. Zaprto zaradi obnove.
Arcobaleno. 16.30: «Teror Skalnatih gora», V. Johnson, J. Dru.
Astra Rojan. 16.00: «Črn oblak», B. Crawford, B. Hale.
Capitol. 15.30: «36 ur skrivnosti», D. Dureya.
Cristallo. 16.00: «Kadar si blizu mene», M. Schell.
Grattacielo. 16.00: «Sedem očetovih grehov», M. Chevalier, D. Scala.
Alabarda. 16.30: «Pošast morij», F. Domergue.
Ariston. 16.00: «Mi kanibali», S. Pampanini. Mladoletnim prepovedano.
Armonia. 15.00: «Kri in zlato».
Aurora. 16.00: «Ščepec sreče», D. Day.
Garibaldi. 15.30: «Angelitos negros», E. Guin.
Ideale. 16.30: «Nasilje na jezeru», E. Crisa.
Impero. 16.30: «Babilonska kurtizana», R. Montalban.
Italia. 16.30: «Dekleta iz S. Frediana», A. Cifariello.
S. Marco. Zaprto zaradi počitnic.
Kino ob morju. 16.30: «Dekle za 20 dolarjev», B. Michaels.
Moderno. 16.30: «Afriški zaklad», H. Bogart.
Savona. 16.00: «Dvoboj v gozdu», R. Widmark.
Viale. 16.00: «Zasledovan», D. Clark.
Vittorio Veneto. Zaprto zaradi obnove naprav.
Azzurro. 16.00: «Patrulja rdečih jopičev», J. Craig.
Belvedere. Zaprto.
Marconi. 16.30: «Gospa s kamelijami», G. Mattera.
Massimo. 16.30: «Čarodej Houdini», J. Leigh.
Novo cine. 16.00: «Afrika pod morji», S. Loren.
Odeon. Zaprto zaradi počitnic.
Venezia. 16.00: «Plavolaska», D. Morgan.
Škedenj. Zaprto zaradi popravila.
Kino na Opčinah. 18.00: «Romantična ježa», C. Marchand, J. François.

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 20.00: «Prišel je zaročenec», B. Crosby.
Ariston. 20.30: «Mi kanibali», S. Pampanini. Mladoletnim prepovedano.
Garibaldi. 20.30: «Angelitos negros», E. Guin.
Paradiso. 19.45: «Nedeljske ljubezni», R. Vallone.
Parco delle rose. 20.00: «Angel ljubezni», R. Granados.
Ponziana. 20.15: «Samo zaradi tebe sem živela», J. Wynan.
Rojano. 19.45: «Latinski ljubimci», L. Turner.

RADIO

SREDA, 10. avgusta 1955

TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Iz kraljestva narave; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 Kulturni pregled; 12.55 Jugoslovanski motivi; 13.30 Lahke melodije igra Duo Harris; 13.50 Motivi iz filmov in revij; 17.30 Plesna glasba; 18.00 Suk: Serenada za godalni orkester; 18.30 Z začarane police; 18.40 Koncert baritonista Marijana Kosa; 19.00 Operetna fantazija; 19.15 Zdravniški ...; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Vesela glasba; 20.30 Ženski tercet Metuljček; 20.50 ... minut z Leharjem; 21.00 Mnenja in dejstva; 21.15 Pestra operna glasba; 21.45 Elgar: Serenada za godala; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

TRST I.

11.00 Ugo Ronfani: «Ded s hribov», radijska komedija; 12.. Orkester W. Galassinija; 13.. Glasbeni album; 17.30 Pariz vam govori; 22.15 G. Puccini: «Gianni Schicchi», komična opera v enem dejanju.

KOPER

Slovenska poročila: 6.30, 7.45, 13.30, 14.30, 19.30 in 23.30. **Hrvatska poročila:** vsak dan ob 20.20. **Italijanska poročila:** 6.15, 12.30, 19.00 in 23.00.

6.40 Jutranja glasba; 7.00 Koledar - vremenska napoved - napoved časa; 7.05 Glasba za dobro jutro; 7.25 Dama v hermelinu - poje Vali Hohnjec; 7.. Za naše žene; 12.00 Glasba za vas; 14.00 Od melodije do melodije; 14.45 Poje tolminski pevski oktet; 17.05 Najlepše pesmi po željah; 18.15 Od opere do opere; 19.15 Sport; 20.00 Doris Day z orkestrom Paul Weston; 20.40 Istrska folklora v priredbah jugoslovanskih skladateljev; 21.00 Kulturni pregled.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m, 7.. Poročila ob 5.00, 6.00, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00.

12.00 Stanojlo Rajičić: Koncert za čelo in orkester; 13.10 Z glasbo v dobro voljo; 14.30 Za gospodinje; 14.40 20 minut Chopinovih preludijev; 15.15 Želeli ste — poslušajte!; 16.00 Utrinki iz literature - Lojze Avsenak: Prve češnje; 16.20 Aleksander Borodin: Prva simfonija; 18.10 Zbor in solisti pojo slovenske narodne in umetne pesmi; 19.00 Zabavna glasba; 20.00 F. von Flotow: Marta, opera v 4 dejanjih.

TELEVIZIJA

17.30 Ikarov sen; 18.45 Obisk v zoološkem vrtu; 21.00 TV dnevnik; 21.30 Film «Pristanišče skušnjav».

Oglasni oddelek
TRST
Ul. sv. Frančiška 20/II
tel. 37-338
sprejema inserate, male oglase, osmrtnice in ... od 8. do 12.30 in od 15. do 18. ure.

«UNION»
Svetovno znana zavarovalnica od leta 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14
tel. 27512 - 35939
Prokurator RAVNIK

ZOBOZDRAVNISKI AMBULATORIJ
Dr. A. Sancin
zobozdravnik-kirurg
Ustne in zobne bolezni, zobne proteze.
Sprejema od 10. do 12. in od 15. do 19. ure.
Ulica Torrebianca 43-II. (vogal z Ul. Carducci)
tel. 37-118

ADRIA EXPRESS
TRST - Ulica Cicerone 4
tel. 29-243

IZLETI
12. - 17.8.1955 v PARIZ in na DUNAJ

POČITNICE
OB MORJU, V HRIBIH, OB JEZERIH

Predstavništvo za zdravilišči RADENSKA SLATINA in DOBRNA (Celje)
penzion po 1700 lir (v ceni so všteti zdravniški pregledi in zdravstvene ureditve)

Preskrba trgovskih, navadnih, turističnih in tranzitnih vizumov za JUGOSLAVIJO

Prodaja voznih listkov za avtobusne proge iz TRSTA v:
VRBA (Velden), VRBSKO JEZERO (Woerther See) - CELOVEC - GRADEC (Graz), odhodi v četrtkih in sobotah ob 7.45
TOLMEZZO - RAVASCLETTO, dnevni odhodi ob 6.30
JEZERO CAVAZZO, v nedeljah ob 7.30
CANAZEI - ORTISEI, v torkih, četrtkih, nedeljah ob 6 z zvezo za PRIMIERO, CORTINO, MOENO, MERANO.
GRADEŽ - dnevni odhodi ob 8.30
MILAN - dnevni odhodi ob 21
GENOVA - v ponedeljkih, sredah in petkih ob 21
COMO - CHIASSO, odhodi ob torkih, četrtkih, sobotah in v nedeljah ob 21
VIDEM (Udine) - dnevni odhodi ob 6.30, 7.30, 8.30
BELLUNO - dnevni odhodi ob 6.30
TREVISO - dnevni odhodi ob 8.30

POSLEDICE HUDEGA POMANJKANJA STANOVANJ

Pristojne oblasti naj preprečijo nadaljnje izkoriščanje stanovanjske krize

Stališče lastnikov stanovanjskih hiš dokazuje upravičenost pritožb zaradi nemoralnega izžemanja ljudi, ki nimajo svojega stanovanja

Pred dnevi smo v našem listu objavili članek, v katerem smo prikazali, kako lastniki zasebnih stanovanj oziroma njihovi upravniki izkoriščajo hudo stanovanjsko stisko in zahtevajo za tako imenovana «prosta» stanovanja visoke mesečne najemnine ter visoke vsote denarja za «buono entrato». Hkrati pa smo opozorili, da so vsi dosedanji zakoni in odloki zoper te špekulacije neučinkoviti, ker se ne nanašajo na «prosta» stanovanja, ampak samo na «blokirana» stanovanja. Zato so ti zakonski predpisi le v korist najemodajalcev, ker jim puščajo proste roke glede stanovanj, ki nimajo najemne pogodbe o podaljšanju najemnega razmerja.

Združenje za pravico do stanovanja se je te dni javno zahvalilo vsem časnikom, ki se zanimajo za to vprašanje in ki so nastopili proti sramotnemu izkoriščanju stanovanjske stiske. Združenje se je že v maju pritožilo pri legalnemu uradu generalnega komisariata in zahtevalo, naj vladni komisariat uradno prekliče zadnji odstavek člena XXX ukaza 170 od 25. septembra 1950, ki ga je izdala tedanja ZVU, ker ščiti najemodajalca glede «buone entrate».

Ogorčenje prebivalstva in še posebno družin brez stanovanja proti samovolji in izkoriščanju najemodajalcev ter proti pristojnim oblastem, ki ne znajo ali nočejo odločno zatreti te špekulacije, je zdramilo tudi druge tržaške časnike, ki obsojajo takšno početje. Proti tem skupnim nastopom pa so se te dni oglasili najemodajalci. Združenje lastnikov stanovanjskih hiš trdi, kot poroča «Il Piccolo», da so pritožbe proti visokim najemninam in plačevanju «buone entrate» za «prosta» stanovanja neosnovane. Lastniki stanovanj dalje trdijo, da jih v določenih primerih «prosto» stanovanje stane mnogo denarja, ki ga zahtevajo najemniki, kot pogoj, da zapustijo stanovanje. Da bi se izognili stroškom in dolgotrajnim sodnim postopkom za izgon, pravijo lastniki stanovanj, so prisiljeni najemniku izplačati določeno vsoto za «buono uscito». To vsoto potem zahtevamo od novega najemnika za «buno entrato». Hkrati pa dodajajo, da bi v nasprotnem primeru morali zaračunati novemu najemniku mnogo višjo najemnino.

Gornje trditve in opravičila lastnikov stanovanj samo potrjuje to, kar že vse mesto obsoja: izžemanje nesrečnežev, ki nimajo stanovanja in ki žrtvujejo vse samo zato, da ga dobijo. Vsi gornji izgovori so neutemeljeni, ker je dobro znano, da so izgoni iz stanovanj blokirani in dovoljeni le v skrajnih primerih, ko najemnik noče plačevati najemnine ali pa da lastnik dokaže, da stanovanje osebno potrebuje, ker živi v nemogočih stanovanjskih razmerah. V takih primerih ni treba najemodajalcu plačati najemniku nobene «buone uscite». Kar se pa tiče višjih najemnin v zameno za «buone entrate», naj samo ponovimo našo ugotovitev, da se najemnine «prostih» stanovanj, za katera so najemniki plačali od pol do enega milijona lir «buone entrate», gibljejo od 20.000 do 35.000 lir mesečno.

Vemo za primer, ki pa ni edini, da je neki najemnik, ki je nekje drugje kupil stanovanje, pustil v starem stanovanju z blokirano najemnino nekaj starega pohištva samo zato, da mu ni bilo treba prepustiti stanovanja lastniku hiše. To stanovanje, ki ni bilo njegovo in iz katerega se je že izselil, je ponujal raznim osebam pod pogojem, da mu dajo 1 milijon lir za vselitev. Ko je upravnik hiše to zvedel, se je spočetka temu upiral. Končno pa sta se domenila, da sta oddala prazno stanovanje za 600.000 lir «buone entrate» in 25.000 lir mesečne najemnine.

Pri tem primeru je imel lastnik stanovanja oziroma njegov upravnik vso pravico, da bivšega najemnika, ki se je izselil iz stanovanja, vrže dokončno iz hiše, ne da mu izplačal niti ene lire. Toda lakomnost po denarju ju je povezala in sta po več mesecih končno našla osebo, ki jima je bila pripravljena plačati visoko vsoto za vselitev in visoko mesečno najemnino. Ponavljamo, da to ni osamljen primer, da je še mnogo takšnih in hujših primerov, kar nam potrjujejo tudi trditve Združenje lastnikov stanovanjskih hiš.

Zato ponovno zahtevamo od pristojnih oblasti, da strogo proučijo to vprašanje in izdajo ukrepe za preprečitev nadaljnjega izkoriščanja stanovanjske stiske in izžemanja ljudi, ki nimajo svojega stanovanja.

Prometna nesreča

Žrtev prometne nezgode je včeraj kmalu po 13. uri postala 19-letna Cesarina Schiffini iz Kjadina, katero je med prekoračenjem ceste na križišču Ul. Media z Ul. Settefontane podrl na tla s svojim motorjem 20-letni Ernesto Tenente s Senenega trga. Tenente, kakor tudi njegov 35-letni sopotnik Antonio De Grassi iz Ul. Doda sta odletela na tla, vendar sta se nepoškodovana dvignila. Nasprotno pa se je dekle ranilo in v bolnišnici, kamor so jo odpeljali z rešilnim avtom, so ji morali izprati rano na glavi in praske na nogah.

Dosežen sporazum s tiskarji

Včeraj je bil v Trstu sklenjen sporazum med sindikatom tiskarskih delavcev, vključenih v Delavsko zvezo in Zvezo obrtnikov. S tem sporazumom se končno urejajo delovni odnosi med delavci in tiskarji-zasebniki. Zveza obrtnikov je namreč pristala na zahtevo sindikata o razširitvi kolektivne delovne pogodbe, veljavne v tiskarski industriji, tudi na obrtništvo. Na osnovi tega sporazuma bodo tiskarski delavci zaposleni pri tiskarjih-zasebnikih deležni vseh tistih pridobitev, za katere so se borili skupno s svojimi tovariši v tiskarski industriji, predvsem pa se bodo na osnovi te pogodbe povečale njihove delovne mezde.

DANES ZVEČER S POMORSKE POSTAJE

736 tržaških izseljencev danes s „Toscano" v Avstralijo

Med izseljenci je 582 odraslih oseb in 164 otrok - Tudi tokrat je med njimi večina mladih in sposobnih ljudi

Danes zvečer bo odplul iz tržaškega pristanišča potniški parnik «Toscana», s katerim se bo izselilo v Avstralijo 746 izseljencev. Med izseljenci je samo 10 beguncev, tako da bo s tem odhodom ponovno odšlo iz Trsta kar 736 tržaških izseljencev.

Med izseljenci je 582 odraslih oseb in 164 otrok, med katerimi je 89 mlajših od 5 let in 75 mlajših od 10 let starosti. Med odraslimi je 300 delavcev, medtem ko so ostali izseljenci njihovi družinski člani. Uradni podatki sicer govore, da je med izseljenci le malo kvalificiranih delavcev, ter da gre povečini za osebe brez kvalifikacije. Vendar ti uradni podatki ne odražajo točnega dejanskega stanja, saj se izseljujejo tokrat povečini pripadniki bivše civilne policije, od katerih imajo mnogi strokovno izobrazbo, vendar so bili prisiljeni zaradi težkega gospodarskega stanja vstopiti v vrste policije in niso mogli izvrševati svojih poklicev. Velika večina izseljencev je sestavljena iz mladih ljudi in mnogi komaj presežejo 20 let.

Parnik «Toscana» bo priplul v Trst v jutranjih urah in bo pristal ob pomorski postaji. Izseljenci se bodo pričeli vkrcavati ob 13.30, medtem ko bo parnik odplul okrog 19. ure.

Na delu so ga zalotili

Če bi angleško novinarko Tody Kladnik Lyano, ki je prišla s svojim avtom v Trst, vprašali za par naylon nogavic, bi gotovo ne zamerila, medtem ko je brez dvoma zamerila zlikovcu, ki je ponoči vdrl v njeno vozilo in iz njega ukradel, kar se je pač ukrasti dalo. V zadnjih dneh pa ta primer ni bil osamljen, saj se je policiji predvčerajšnjim ponoči posrečilo ujeti enega izmed številnih nočnih specialistov, ki skušajo zlepa ali zgrda vdreti v avtomobile, pa čeprav bi morali prerezati, kakor je to delal 34-letni Claudio Leonardi iz Ul. Gozzi, z ostro britvijo platnene strehe vozil. Ponoči so agenti moža zasačili na delu in med zasliševanjem je Leonardi priznal več tatvin, in sicer v škodo nemškega državljana Paula Fridericha Ortweina, Josepha Lipa iz Gradca, katerima je ukradel dva dežna plašča, daljnogled in drugo ter v škodo Angela Pezzettija iz okolice Trevisa. Med preiskavo so možu našli v žepih notes z opazkami v angleščini, več turističnih zemljevidov, kljuko avtomobila «Fiat 500» in seveda delovno orodje — ostro britev. Dežni plašč je Leonardi prodal starinarju Giuseppu Banu iz Ul. del Rosario, ki ga je z zaslužkom prodal naprej. Za to dejanje pa se bo moral starinar zagovarjati pred sodiščem. Pred sodišče bo prišel tudi Leonardi, ki so ga sedaj spravili v zapor, da bi ne oškodoval turistov, ki gredo skozi naše mesto.

Nesreče na delu

S prognozo okrevanja v mesecu dni so pridržali na ortopedskem oddelku 60-letnega Cesarja Zuppanija iz Milj, ki si je med delom pri Selad zmečkal prst.

Zjutraj pa so morali bolničarji Rdečega križa odpeljati v bolnico 47-letnega delavca Federica Fabbra iz Rude pri Vidmu, kateremu je med delom pri gradnji neke stavbe na pomolu št. 5 novega pristanišča priletela iz višine 4 metrov na glavo deska, ki mu je povzročila rano na glavi in razne praske na ramenih. Okreval bo v nekaj dneh.

Še slabše se je zgodilo s 34-letnim zidarjem Valeriom Delisem iz Ul. Tarabocchia, ki je med delom na 4 m visokem zidarskem odru v zadnjem nadstropju liceja Dante iznenada padel, pri čemer se je hudo udaril v pete. V bolnišnici, kamor so ga pripeljali z rešilnim avtom, so mu ugotovili verjetne kostne poškodbe, zaradi česar so ga pridržali na ortopedskem oddelku s prognozo okrevanja v 5 ali najkasneje v 25 dneh.

IZPRED KAZENSKEGA SODIŠČA

Na zatožni klopi vlomilci v zlatarno v Drevoredu XX. sept.

Po eno in pol leta trajajočem zatišju je policiji uspelo odkriti najprej kupce ukradene zlatnine nato pa še vlomilce

Sredi julija smo objavili zanimivo vest, da se je policiji po poldrugem letu preiskave posrečilo aretirati skupino vlomilcev, ki so 6. februarja lani med opoldanskim odmorom vdrli v zlatarno v Drevoredu XX. septembra. Zlatarna je last Angela Capursa in Eugenije Bobek por. Vessia. Takrat je preiskava ugotovila, da so drzni zlikovci prišli v zlatarno skozi odprtino med železnimi vrati in izložbo zlatarne ter se po «delu» nemoteno oddaljili s plenom zlatnine, katere vrednost so ocenili na 8 milijonov lir. Kljub poskusom, da rešijo zagonetko, se je preiskava razblinila v nič in vse je kazalo, da spretnih zlikovcev ne bo mogoče izročiti pravici. Toda letos proti koncu junija je prišel na dan nov element, ki je dovedel do zopetne preiskave.

Capurso se mora zahvaliti le sreči, če sedijo ljudje, ki so mu povzročili tako veliko škodo, za zapahi. 27. junija letos je slučajno srečal v Ul. Battisti svojega znanca Niccola Di Donata, ki mu je izročil zlat križec in ga naprosil, da bi ga ocenil. Capurso je presenečen obstal, kajti v križcu je spoznal svojo lastnino: križec mu je bil namreč ukraden iz izložbe z drugo zlatnino vred 6. februarja lani. Zlatar je seveda obljubil znancu, da bo križec ocenil in ga povabil za 20. uro zvečer v svojo delavnico v Ul. Mazzini, kjer bi mu dal tudi zaželen odgovor.

Zvečer pa je našel Di Donato v delavnici policijske agente, ki so ga povabili s seboj na kvesturo, kjer je izvedel, kako je z zadevo. Tedaj je Di Donato izpovedal, da je hotel od neke ženske vzeti križec v zameno za prstan. Ženske sicer ni poznal po imenu, a bi jo lahko izsledil, ker ga je čakala za končni odgovor v nekem baru mestnega središča. Naslednji dan so Di Donata spremili v bar in ko je vstopila ženska, 34-letna Elizabeta Polanc por. Ferluga, so tudi njo povabili na zaslišanje, kjer je povedala, da je obesek kupila od lastnika gostilne «Ai marittimi» v Barkovljah, Ivana Kreblja. Di Donata so izpustili in preiskavo usmerili proti Kreblju. Ta je na zaslišanju priznal, da je kupil od 60-letnega Pietra Daresija iz Ul. San Sergio več kosov zlatnine za pol milijona lir. Daresi mu je zatrdil, da je zlatnina nekoč pripadala židovskim družinam, ki so jih preganjali nacisti. Preiskava v Krebljevem stanovanju ni rodila zaželenih uspehov, kajti tam niso našli nobenega kosa ukradene zlatnine, pač pa samo nekaj polic. Dve polici pa je policijskim agentom izročila Krebljeva žena skupno s pločevinasto škatlo, ki je bila skrita v nekem grmovju v bližini Krebljevega posestva in v kateri je bila tudi ukradena zlatnina.

Preiskovalni organi so bili prepričani, da bodo zagonetko vloma razčistili le, če bodo odkrili kupce številnih manjkajočih kosov ukradene zlatnine. In tako so na podlagi Krebljevih podatkov aretirali in zaslišali več oseb, ki so sicer priznale nakup kakega kosa, a nihče ni vedel, kdo je vlom izvršil.

Edini torej, ki bi mogel kaj vedeti, je bil Daresi. Tega so neke noči s pretvezo, da ga kliče Krebelj, izvabili iz stanovanja in ga aretirali. Spočetka je Daresi zanikal tako obtožbo vloma kakor prodajo zlatnine Kreblju in s tem še bolj utrdil sum preiskovalnih organov, ki so bili prepričani, da Daresi nekaj ve. Dolgo pa možakar ni vzdržal ostrih zasliševanj, kajti že med soočenjem s Krebljem je moral priznati, da je izvršil vlom, pri čemer je vso krivdo prevzel nase. Verjeli pa mu niso, da je edini krivec, ker je bilo nemogoče, da bi se Daresi, ki je močan in debel možakar, stisnil skozi tako ozek prostor v zlatarno. Preiskovalni agenti so bili namreč mnenja, da sta vlom izvršili najmanj dve osebi in so zaradi tega nadaljevali z zasliševanjem, dokler ni Daresi končno le izpovedal resnice: načrt, je obrazložil mož, sta izdelala s 53-letnim Vincenzom Sopranijem iz Rojana. Za izvedbo pa sta poklicala na pomoč 54-letnega Pietra Vidonisa iz Ulice Milano. Daresi je nadalje pojasnil, da so večji del ukradene zlatnine razprodali in si dobiček razdelili.

Vse skupaj so prijavili sodišču in včeraj je sedelo na zatožni klopi kar 17 obtožencev, od katerih so bili Daresi, Vidonis in Soprani obtoženi vloma, 49-letni trgovec Krebelj in 63-letni upokojenec Natale Cimolino iz Ulice del Pozzo pa večkratnega nakupa ukradenega blaga. Neprevidnega nakupa ukradenega blaga tatinskega izvora pa so obtožili 30-letnega Livia Giassija iz Ul. Baiamonti, 43-letno Marijo Černigoj por. Milkovič iz Ul. Bonomea, 56-letno Elviro Perent por. Battisti iz Ul. Canova, 34-letno Paolo Spallucci por. Corona iz Ul. Belpoggio, 54-letnega Carla Bressana iz Ul. Battisti, 53-letno Violetto Corsi por. Pugliese iz Ul. Alfieri, že omenjeno Elizabeto Polanc, 35-letnega Bruna Orlanda iz Ul. Munzio in 61-letnega Leonida Marsella s Trga sv. Ivana, medtem ko se bodo morali 47-letni Romeo Ljubičič s Trga zmage 4 v Gorici, 40-letni Enrico Bon iz Ul. Marconi in 76-letni zlatar Giuseppe Bucher s Korza zagovarjati zaradi nakupa ukradenega blaga.

Včeraj zjutraj bi se morala proti obtoženim začeti razprava, a že takoj v začetku so nekateri zagovorniki zahtevali njeno odgoditev, češ da ni bilo legalno poslano nekemu obtožencu obvestilo o razpravi. Potem ko sta se oškodovanca Capurso in solastnica zlatarne Vessia prijavila kot zasebni stranki, se je ponovno razvila diskusija med zagovorniki in tožilcem, ki je predlagal nadaljevanje razprave, a jo je predsednik odložil na popoldne. Toda tudi tokrat se razprava ni nadaljevala, ker jo je predsednik odložil na 23. t. m. popoldne.

Od včeraj do danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 9. avgusta se je v Trstu rodilo 13 otrok, poroki sta bili 2, umrlo pa je 5 oseb.

POROČILI SO SE: uradnik Nicolò Frausin in uradnica Anna Grazzini, mehanik Umberto Crevatin in gospodinja Giuliana Scaggiante.

UMRLI SO: 86-letni Antonio Germani, 60-letna Lucija Brecevič vd. Antonovič, 80-letna Maria Adele Armano por. Barzal, Carlo Spangaro star 3 mesece, Maria Salamon stara 12 ur.

VREME VČERAJ

Najvišja temperatura 22.9 stopinj, najnižja 13.1, ob 17. uri 19, zračni tlak 1011.9 stanoviten, veter 28 km na uro severozahodnik, vlaga 60 odst., nebo 9 desetin pooblačeno, morje razburkano, temperatura morja 21 stopinj.

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Crevato, Ul. Roma 15; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Gmeiner, Ul. Giulia 14; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; Signori, Trg Ospedale 8; Harabaglia v Barkovljah in Nicoli v Škednju.

LEKARNE ZAPRTE ZARADI POČITNIC

Berussi, Ul. Cavana 11; Codermatz, Ul. Tor S. Piero 2; Al Galeno, Ul. S. Cilino 36 (Sv. Ivan); Manzoni, Ul. Settefontane 2; Praxmarer, Trg Unità 4; Rovis, Trg Goldoni 8; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Al Cedro, Trg Oberdan 2; Rossetti, Ul. Schiapparelli 58.

Darovi in prispevki

V počastitev spomina pok. Sergija Tončiča darujeta družini Zdenko Colja in Just Colja 1.000 lir za «Tončičev sklad».

Rim je pomanjkljivo poučen o tržaških gospodarskih razmerah

Ker bo senat odločal o tržaškem rotacijskem skladu šele čez dva meseca, je še vedno čas, da se sedanji načrt ustrezno spremeni

Gospodarski položaj v Trstu se je zadnje čase toliko poslabšal, da so bile odgovorne oblasti primorane, da podvzamejo korake, da bi pospešile nakazila investicij, ki jih je vlada obljubila za gospodarski razvoj Trsta.

Tako je pred časom odpotovala v Rim delegacija predstavnikov raznih tržaških strank, da obrazloži vladi težkoče tržaškega gospodarskega položaja in da doseže čimprejšnje uresničenje rotacijskega sklada.

Prav v tem vprašanju je pa položaj še vedno zelo nejasen. Kljub temu, da ima Trst velike potrebe v razvoju svojega gospodarstva, ki je danes v veliki krizi, so mnenja o rotacijskem skladu še različna in tudi procedura vlade tako zavlačevalna, da ni mogoče upati, da se bo stvar uredila pred jesenjo. Poleg tega se mnogi politični predstavniki v sosednih pokrajinah zavzemajo, da bi bila rotacijskega sklada deležna tudi Gorica in Videm.

Rimska vlada črpa v glavnem informacije o tržaškem položaju iz določenih virov, ki zastopajo predvsem svoje lastne interese in ki jim je do splošnega razcveta tržaškega gospodarstva, zato tudi verjetno ne vidi prave slike tržaškega gospodarskega položaja.

Glede rotacijskega sklada je treba ugotoviti, da je že od začetka zamisel tega načrta za pomoč Trstu sepala. Že v oktobru 1954 je vlada sklenila, da bo v rotacijski sklad vključila tudi Gorico. Kdo je to vključitev priporočal? Razširitev tega načrta na Gorico ni v skladu z interesi tržaškega prebivalstva, zato je verjetno, da so to rešitev predlagali določeni gospodarski krogi, ki imajo interese i v Trstu i v Gorici, odnosno v Tržiču, z namenom, da bi črpali iz tega sklada v obeh pokrajinah.

Preden je bil načrt o rotacijskem skladu izpopolnjen, je poteklo nič manj kot deset mesecev. V tem razmeroma dolgem obdobju ni noben tržaški gospodarski predstavnik, ki ima kolic kaj besede v tej zadevi, smatral za potrebno, da bi opozoril vlado, da je vključitev Gorice v rotacijski sklad velika škoda za tržaško gospodarstvo. Tako je po desetih mesecih razpravljanja vlada načrt odobrila v prvotni obliki.

Danes, ko je že določeno, da bo v rotacijski sklad vključena tudi Gorica in da se bo načrt začel izvajati šele čez kak mesec, ima Trst še prav majhno možnost, da bi branil svoje interese. Vsekakor pada odgovornost za današnji položaj tudi na one gospodarske kroge, ki so predvsem skušali ščititi svoje interese in ne splošne interese tržaškega prebivalstva, ko je bila še kaka možnost, da se stvari spremenijo v prid Trsta. Kot smo že rekli, ko je še obstajala taka možnost, se ni zavzel za tržaške koristi niti eden izmed tako imenovanih kvalificiranih predstavnikov tržaškega gospodarstva.

Načrt o rotacijskem skladu pa še ni postal izvršilen, ker ga mora odobriti še senat, ki bo o tem vprašanju razpravljal približno čez dva meseca. V teh dveh mesecih bi bila še ena in čeprav majhna možnost, da se dosežejo popravki v korist Trsta. Zato je dolžnost tržaških gospodarskih krogov, če bi ti hoteli zastopati interese celotnega tržaškega prebivalstva, da skušajo prepričati senat o potrebi nekaterih sprememb v korist Trsta. Po sedanjem načrtu bi namreč Trst izgubil vsaj 7 milijard lir poleg 5, ki jih je dala na razpolago vlada.

Če pomislimo, kako je potekla razprava, ko so načrt o rotacijskem skladu pripravljali, imamo vtis, da rimska vlada ne razpolaga z zadostnimi podatki o tržaškem gospodarskem položaju in da je načrt sestavila na podlagi nepopolnih informacij. Nujno je torej, da nekdo predloži odgovornim oblastem v Rimu popolne podatke o današnji tržaški gospodarski krizi in da objasni vse potrebe, ki jih ima Trst, da se iz te krize izvleče.

Dejstvo je, da je danes naš gospodarski položaj tako kritičen, da ne more Trst deliti z drugimi pokrajinami pomoč, ki je že itak premajhna za njegove lastne potrebe.

James Curson je meščan Ilforda. Leta 1948 je vložil na mestni občini neko prošnjo, na katero pa še ni dobil odgovora. Zato je začel z gladovno stavko, kar dokazuje tudi senčnik nad njim, da bi s tem pospešil rešitev prošnje. Če bi hoteli pri nas stopiti v stavko vsi tisti, ki že dalj časa čakajo na rešitev svojih prošenj, bi pred raznimi javnimi ustanovami ne imeli dovolj prostora

ISKRENO SODELOVANJE MED JUGOSLOVANSKIMI IN NORVEŠKIMI SOCIALISTI

Največja ovira tolerantnim odnosom so dogmatizem in razni predsodki

Sredi oktobra letos bo v Oslu sestanek, kjer bodo predstavniki norveške delavske stranke in jugoslovanske SZDL razpravljali o raznih vprašanjih s področja socialistične problematike doma in v svetu

Danes je čedalje več konkretnih dokazov o popuščanju mednarodne napetosti in o praktični afirmaciji aktivne miroljubne koeksistence. Ovire, ki so preprečevale sodelovanje med narodi, se postopoma rušijo. Mednarodna napetost odstopa mesto razgovorom in sodelovanju. To je slika, ki jo nudi današnji svet v mednarodnih odnosih.

Če pa pogledamo, kakšne so razmere v odnosih med delavskimi gibanji v svetu, bomo, žal ugotovili, da tu še ni nikakih sprememb, ki bi napovedovale ublažitev medsebojnih napadov in trenj. Ne gre za to, da bi se razprave in polemike glede posameznih gledišč socialistične teorije prekinile, ampak da bi se te razprave vodile iskreno in brez predsodkov.

Zalostno je dejstvo, ki ga pa moramo ugotoviti, da socialistična gibanja, ne glede na to ali se imenujejo «socialdemokratska» ali «komunistična», nezadostno vplivajo na reševanje sedanjih problemov v svetu in da celo niso vedno ta gibanja tista, ki bi navdihovala politiko vlad pri iskanju rešitve posameznih problemov, pa čeprav je ta vloga možna glede na organizirano silo in politični vpliv, ki ga ta gibanja imajo. Obstoj raznih «internacional», ki stoje frontalno druga proti drugi, izrazito označujejo sedanjo razcepljenost socialističnih sil in dosledno s tem njihovo šibkost in še večje slabljenje. Obstoj teh «internacional» bi nujno ne moral biti negativen činitelj, v kolikor bi te organizacije bile druga proti drugi tolerantne in če bi služile prvenstveno kot zborno mesto socialistov za izmenjavo gledišč glede najbolj perečih vprašanj socializma in razmer v današnjem svetu in če bi v primerih, ko bi razmere to terjale, vse socialistične sile nastopile enotno.

Vprašanje «socialdemokratskih» in «komunističnih» partij odnosno vprašanje, koliko se posamezna taka stranka več ali manj bori za stvar socializma, kakor tudi vprašanje zgodovinske opravičenosti tega ali onega tipa stranke je tema, ki zasluži posebno proučevanje, vendar je danes očitno, da je ustrezna oblika organiziranja socialističnih sil, kakor tudi praktična politika posameznih delavskih gibanj pogojena v zgodovinskem razvoju in celem nizu problemov tiste države odnosno dežele, v kateri posamezno gibanje deluje. Prav tako je tudi dejstvo, da so i socialdemokratske i komunistične partije v določenih pogojih opravičile svoj obstoj, kar dokazuje točnost gornje trditve.

Ali bi si na primer mogli zamisliti zmago oktobrske revolucije v Rusiji brez boljševiške partije? Ali bi si mogli zamisliti zmago socialističnih sil v Jugoslaviji brez komunistične partije Jugoslavije in prav tako osvoboditev Kitajske brez komunistične partije Kitajske? Na drugi strani pa je nemogoče zanikati rezultate socialdemokratskih strank v skandinavskih državah, ki so že desetletja na oblasti.

Največjo oviro ne le sodelovanju ali tolerantnim odnosom, ampak tudi koeksistenci socialističnih sil predstavljajo dogmatizem in razni predsodki. To se je v delavskih gibanjih tako zakoreninilo, da bo potrebno mnogo časa in mnogi napori, preden se te bolezni ublažijo.

Jugoslovansko socialistično gibanje (SZDLJ) se je boriło in se še danes bori s temi šibkostmi v svojih odnosih z delavskimi in socialističnimi gibanji v tujini. Danes še ne moremo govoriti o tem, da je mnogo gibanj, ki se teh slabosti zavedajo, vendar je čedalje večje število vidnejših borcev za socializem in celo socialističnih gibanj, ki te šibkosti uvidevajo in ki se zavedajo tudi škode, ki odtod izhaja.

V začetku letošnjega leta je vidni angleški delavec s področja socialistične teorije in profesor oksfordskega vseučilišča G.D.H. Kol napisal vrsto člankov, v katerih je kritično obravnaval sedanje stanje v socialističnih silah in prikazal zaostajanje teh gibanj za duhom časa, ker se ta gibanja izgubljajo v medsebojnih sporih, medtem ko so interesi socializma v njihovi politični akciji zavzeli postransko mesto.

Podobne kritike se slišijo tudi od drugod, vendar srečujemo le premalo praktičnih akcij in pozitivnih primerov konstruktivnega sodelovanja med socialističnimi gibanji. Primer težnje po tolerantnih odnosih in konstruktivnem sodelovanju nudijo kontakti med jugoslovanskim in norveškim socialističnim gibanjem.

Sredi junija je v glasilu norveške delavske stranke vidni norveški socialist A. Ording objavil članek pod naslovom «Socializem v Jugoslaviji in na Norveškem». Ording se v omenjenem članku ukvarja s problemom razvoja socializma v Jugoslaviji in na Norveškem. Pisec je vzel osnovne teoretske postavke ter dosežke razvoja socializma v Jugoslaviji iz predavanja Edvarda Kardelja, ki ga je imel v oktobru lani pred aktivom delavske stranke v Oslu in prikazal ono, kar je skupno in seveda ono, kar se med njimi v praksi in gledališčih razlikuje. Že v začetku svojega članka pisec omenja vprašanje, ki je brez dvoma eno osnovnih razlogov sedanje razdvojenosti socialističnih sil. To je vprašanje v koliko revolucija in diktatura proletariata predstavljata nujni pogoj za gradnjo socializma. Ording ugotavlja, da je ta tema zelo stara in da je odgovor nanjo različen. Nesreča v tem pa je ta, da večina odgovarja na to vprašanje kategorično.

Toda Ording piše, da je bil «odgovor norveškega delavskega gibanja vedno v tem, da vprašanje revolucionarnega prevzema ali pa postopnega demokratskega osvajanja oblasti ni nikako dogmatsko vprašanje. *To je v prvi vrsti vprašanje zgodovinskih in političnih pogojev v vsaki posamezni državi.* Na kratko povedano — poudarja Ording — poti, ki vodijo v socializem, je več. Resnici na ljubo se celo med socialdemokrati redko kdaj srečajo tako nedogmatska mišljenja.

«Mi, Norvežani — nadaljuje Ording —, ki se držimo postopnega razvoja, smatramo, da smo na dobri poti k socializmu». Toda pisec s tem ne misli postavljati v negotovost na pr. pravilne jugoslovanske poti, ker je — kot nadaljuje — tudi «ta država našla svojo lastno pot, ki prav tako vodi v socializem». Še več, Ording poudarja, da ker na Norveškem ni prišlo do revolucionarnega prevzema oblasti «iz enostavnega razloga, ker se je napredek mogel uresničiti že v sami solidni demokraciji», da stoje zato pred njimi še mnoge naloge in da morajo «v tem pogledu morda malo razmisliti tudi o jugoslovanski poti». Ording ugotavlja, da se na ta način «Jugoslavija in Norveška približujeta socializmu z dveh različnih strani» in nadaljuje: «Svet bo še dolgo gledal deloma z nezaupanjem deloma z zaupanjem na obe državi na njuni poti v socializem...». Uresničeni uspehi na tej poti bodo pomenili «vzpostavljenje ideološke enotnosti v notranjosti delavskega gibanja, kar je izredno važno».

V istem smislu je napisan tudi predgovor, ki ga je napisal Einar Gerhartsen v brošuri, v kateri je bilo objavljeno predavanje Edvarda Kardelja na Norveškem.

Te osnovne misli iz Ordingovega članka in iz Gerhartsenovega predgovora dokazujejo sledeče: 1. da gre tu za gibanje in za ljudi, ki se lotevajo pojavov brez predsodkov, dogem in šablon, z željo, da bi se spoznali z objektivnim stanjem kar je *conditio sine qua non* vsakega solidnega sodelovanja in tolerantnih odnosov; 2. kar smo že poudarili, da je žal, malo gibanj in socialistov, ki sprejemajo to «jugoslovansko-norveško gledišče» o različnih poteh v socializem, odnosno o tem, da se nekje more graditi socializem brez revolucionarne diktature, dočim je drugje to nemogoče.

Brez dvoma je to dovolj solidna ocena za sodelovanje in medsebojno izmenjavo izkušenj, zaradi česar so bili že doslej doseženi važni rezultati. Letos bo verjetno še ena koristna in zanimiva razprava v Oslu med predstavniki Socialistične zveze delovnih ljudi Jugoslavije in predstavniki Delavske stranke Norveške, kot je to bilo načelno sprejeto, naj bi se vsako leto organizirala tako imenovana poletna srečanja, na katerih bi razpravljali o vprašanjih, ki se neposredno tikajo obeh gibanj.

Na širidnevnem sestanku, ki bo v oktobru v Oslu, bodo razpravljali o sledečih dveh vprašanjih: o nacionalizaciji in industrijski demokraciji, kjer bo govora o nacionalizaciji, delavskem sodelovanju v upravljanju podjetij, o konkurenci in načrtnem gospodarstvu. Predmet druge teme pa bodo mednarodna vprašanja. V tem vprašanju se bodo obdelale ocene treh različnih tipov družbene strukture: ZDA, SZ in Indije in stališče, ki ga do teh družbenih ureditev zavzemata Jugoslavija in Norveška, nadalje vzajemni odnosi vojaško-strateških in ideoloških koncepcij ter stališče nasproti pacifizmu, nadalje ustvarjanje blokov, regionalno sodelovanje, aktivna koeksistenca, NATO, nordijski svet, balkanska zveza itd., itd.

Sodelovanje socialističnih gibanj Jugoslavije in Norveške je prepričljiv primer ne le tolerantnih odnosov ampak tudi konstruktivnega sodelovanja socialističnih gibanj, kjer se ne vodi računa le o interesih socializma doma, ampak tudi o afirmaciji socialističnih sil v svetu.

„PODLASICA", PRED KATERO SE RAD UMAKNE TUDI SAM MEDVED

Največja hudoba vseh severnih dežel

V severnih predelih Evrope, Azije in predvsem Severne Amerike živi kaj čudna žival, ki najraje živi na tuj račun, ki pa hkrati nikoli ne privošči drugim tega, za kar se je pri lovu sama pomujala

Ne spominjam se, da bi v slovenskem listu ali knjigi kdaj bral o tej zverini ki je doma v najsevernejših gozdovih Evrope, Azije in zlasti Severne Amerike. Imam pri roki Macherjev «Prirodopis živalstva», pa je ne omenja.

Ta zver, o kateri bom govoril, se v Ameriki imenuje «wolverine», kar izgovarjajo bodisi «vulverin» ali «vulverajn» — oboje je menda pravilno. Zdi se mi, da je slovenska označba «požeruh», italijanska pa «ghiottone», kar je isto. Nemara bi ji bilo kar prikladno ime «volkodlak». Znanstveniki ji pravijo «Gulo luscus».

Požeruh spada v družino podlasic, pa se od teh zelo, zelo razlikuje. Cvrsta žilava zverina je tri četrtine metra dolga, hodi po nizkih podplatastih nogah, ki so kakor nalašč ustvarjene za kretanje po mehkem sipastem snegu. Pokrita je z dokaj dolgo resasto dlako temnorjave barve, ima pa na vsaki strani preko reber in bokov dve rumenkasti progi, ki se končujeta v repnem korenu. Rep je kratek in košat. Na prvi pogled je požeruh še najbolj podoben mlademu medvedku.

Po svoji nenadkriljivi krvoločnosti, brezprimernemu pogumu in neverjetni zvitosti pa ni podoben prav nobeni drugi zverini na svetu. V svoji knjigi trdi prof. Macher, da se ne more nobena zver meriti po duševnih zmožnostih z lisico. To ne velja povsem, že volk ji v vseh oziriih enači v pretkanosti in jo v marsičem celo nadkriljuje, čeprav je v vseh basnih prikazovan kot teleban. Ne bo šel volk n. pr. v ovčjo stajo skozi odprta vrata, ker se boji zasede, raje bo preskočil plot, kjer bo najman pričakovan. Toda spričo bistroumnosti in nezaslišane podlosti požeruha sta volk in lisica (ali katerakoli druga zver) prava tepca.

Požeruha se boji vse, kar biva v njegovem okolju, tako človek kot vse živali. Posebno ga sovražijo lovci na krzno in drvarji, ker jim

Gullo Luscus ali «Požeruh»

stalno povzroča škodo, ne da bi ga mogli za to «plačati». V ameriških gozdovih živita velika krvoločna mačka «puma» in silno hud medved «grizli». Toda kadar eden ali drugi od teh dveh pobije na tla kak svoj živalski plen, bosta tega brez «ugovarjanja» prepustila požeruhu, če se prikaže. Se vesela sta, da sta mogla odnesti celo kožo. Ko so ujetega «volkodlaka» nekoč spustili v zverinjaku, je takoj napadel in ubil tridesetkrat težjega severnega medveda.

Indijanci so resno prepričani, da je požeruh zemeljsko bivališče samega hudiča; kako naj bi sicer mogli pojasniti nadnaravno prebrisanost te hudobe! Čeprav biva požeruh na prostranem ozemlju severa, je razmeroma zelo malo ljudi, ki so ga videli, in še manj je tistih, ki se jim je posrečilo ga ubiti ali ujeti. V ujetništvu se slabo počuti in navadno v kratkem času pogine.

Pa ko bi to bil vsaj kak orjak, ali tehta komajda petnajst kil ali pa še manj. Je pa navzlic temu silovito močan; more premakniti hlod, ki bi ga dva človeka komaj ganila. Še najbolj pomakljiv je njegov vid. Po dnevi se mu bleščí in si, kakor človek z dlanjo, zasenčuje oči s šapo. Ima pa v zameno za to pomankljivost izredno razvit vonj.

Ubit nima nobene trgovske vrednosti in tudi njegov kožuh je brez cene, toda dlaka tega ima posebnost, da se na njej ne nabira vlaga in se je v zimi ne prijemlje led. Lovci in indijanci na severu izkoriščajo to lastnost tako, da za tisti del svoje «parke» (oblačijo iz krzna), ki jim ima pokrivati obraz, uporabijo požeruhovo krzno.

V bitki je požeruh živa grozovitost. Oborožen z ostrimi zakrivljenimi krempljii in ko britev nabrušenimi zobmi se spusti neustrašeno v vsak boj in pri tem tako strahovito renči in hropi, kakor da je res sam hudič skrit pod njegovo mršavo dlako. In naj bodo izgledi za zmago še tako brezupni, ne odneha — ali ubije nasprotnika ali pogine sam. Navadno zmaga on. Pripoveduje kanadski lovec, da je po vseh njegovih opazovanjih videl samo enkrat vulverina podleči in to v spopadu z miroljubnim — bobrom. V tem primeru je bober nerodno racal ob bregu globoke vode, ko kakor blisk pade nanj požeruh. Ker mu je bilo nemogoče rešiti se zverine, je bober planil v vodo in se potopil. Ker požeruh ni mogel dihati, je moral popustiti. V istem hipu ga bober pograbi za vrat in ga v silnem boju drži čvrsto pod vodo, dokler ni zverina utonila. Ker je bober vodna žival, zdrži brez dihanja dokaj dolgo.

Požeruh biva v luknjah kakor jazbec. Pari se v marcu in v teku junija ali julija skoti samica štiri do pet mladičev in v tem času je posebno nevarna svoji okolici. Takrat brez oklevanja napade tudi oboroženega človeka, če se neprevidno približa. Mladiče poučuje «mama» le kratko dobo. V jeseni se člani družine razidejo in živijo odslej vsak zase.

Požeruh je sicer nočna žival, lovi pa tudi podnevi. Hrani se z vsem, kar je živo in se premika. Ker izvrstno pleza po drevju, lovi spečе ptiče ali prazni gnezda. V slast mu gre tudi smrdeča mrhovina. Rad se plazi za medvedom, pumo ali risom in če ti pobijejo svoj plen, jih požeruh napade, da morajo zbežati, nakar sam požira plen. Sam pa tudi ne okleva, če je priložnost. Napade celo več let starega in kvintale težkega losa in mu pregrizne vrat. In požeruh ne ubija samo kadar je lačen, ampak mori vse vprek iz same krvoločnosti in zlobe. Cesar ne more požreti obrizga z nekim smrdljivim dihurjevskim izločkom iz posebnih žlez, in tistega mesa se potem ne dotakne nobena druga žival.

Kar vedo lovci povedati o prefriganosti te zverine, bi napolnilo debelo knjigo. V severnih pokrajinah se lovci največ pečajo z nastavljanjem pasti «kožuhonosnim» živalim. Za drugo divjačino se brigajo le toliko, kolikor je rabijo za svojo hrano. Kože so tisto, kar jim prinaša zaslužek. In ko nastavljajo pasti, jim požeruh rad skrivoma sledi, spretno sproži past in mirno požre vabo. Če najde v kakšni pasti ujeto žival, požre ali raztrga to. In tako ima lovec, ki se mu je vtihotapil v lovišče požeruh, le dve izbiri na razpolago; ali mora ujeti in ubiti zlikovca ali zapustiti kraj in oditi drugam.

Z lovom na kožuhovino se ukvarjajo največ indijanci. Ob koncu lovske sezone prodajo posušene kože in si nakupijo moke, slanine in vsega drugega, kar rabijo. Slab lov je zanje katastrofa in pomenja za njihove družine glad. Iz tega razloga je požeruhov pojav na njihovem lovišču največja nesreča. Ne le da jim prepreči vsak uspeh lova, rad se tudi vtihotapi v njihove koče, ko ni nikogar doma, in v njih uniči prav vse, kar je mogoče uničiti. Tudi pokrade, kar more, in odnese kilometre daleč.

Skoro čudežno mora biti prebrisan tisti lovec ki hoče požeruha ujeti v past ali ga na kak drug način zasačiti in ubiti. Jekleno past vselej spozna in jo zna varno sprožiti. Le starodavna indijanska past s podloženim težkim brunom mu je včasih usodna.

Tole se je pripetilo staremu indijanskemu lovcu: živel je v koči iz brun čisto sam in do najbližjega naselja je imel sto kilometrov daleč. Od začetka sezone je imel veliko sreče in kmalu je imel v koči lepo zalogo lisičjih, kunčjih in belih hermelinovih kožic. Nenadoma se priplazi v njegov revir en samcat požeruh. Poznal je to po sledovih.

In od tistega časa ni bilo z lovom nič več. Pasti je dan za dnem našel sprožene in če se je kdaj ujela kaka žival v eno ali drugo od teh, jo je požeruh vselej raztrgal. Indijanec je začel nastavljati lesene pasti za tega tolovaja. Nobenega uspeha ni bilo. Potem se je odločil, da ga bo zasledoval s puško in svojim mogočnim volčjakom. Dneve dolgo je hodil za sledom ali pa čakal v zasedah. Po renčanju psa je vedel, da je hudoba skoro zmeraj v bližini, toda videl je ni nikoli. Psa je imel na vrvici in ni se ga upal izpustiti ker je vedel, da bi požeruh ne bežal pred njim, pač pa bi pa napadel in najmanjšega upanja ni bilo, da bi pes zmagal.

Nekega dne, ko je lovec ves truden používal svojo borno malico in je psa pustil za hip prostega, je ta planil v bližnjo goščo in takoj je od tam zadonel krik boja. Lovec je z največjo hitrostjo skočil psu na pomoč. Ni mogel pomagati takoj. Požeruh je držal psa za vrat in lovec ni mogel streljati, ker bi s tem ubil tudi psa. Poskušal je, da bi udaril zverino s puškinim kopitom, toda ko je zamahnil, je požeruh odskočil in izginil v goščavi, da ni mogel niti ustreliti za njim. Pes je zaradi pregriznjenih vratnih žil kmalu izkrvavel.

Zalosten in jezen je odslej postavljal indijanske pasti kjerkoli je našel primeren prostor. Nekega večera ga zaloti snežena vihra. Postavil si je na zavetnem mestu šotor, odvezal si krplje, ki jih je obesil visoko na vejo drevesa, da bodo na varnem. Zjutraj so ležale krplje na tleh, zgrizene na drobne koščke in popolnoma uničene. Brez krpelj je bila hoja po globokem sipastem snegu popolnoma nemogoča. In da bo nesreča še večja, je imel pri sebi le še malenkost živeža. Nujno je bilo, da najde kako vrbo, da si iz njenih šib splete vsaj zasilne krplje. Plazil se je skozi goščo in se vrnil nazaj v šotor v manj kot eni uri. Našel — je razdejanje. Odeja je bila razcefrana na kosme. Kovinska škatlja z vžigalicami je zginila in zginila je tudi puška.

V smrtnem strahu si je spletel krplje s prsti, ki so bili trdi od mraza. Po veliki muki mu je končno vsaj za silo uspelo, tako da je pozno v noči spet dosegel svojo kočo. Neverjetno je, kar je tu odkril. Vsa zaloga kož je bila do kraja uničena ali odnešena kdo ve kam. Pokvarjen in uničen je bil ves živež z izjemo pločevinastih konserv. Strašni maravder je siromašnega lovca upropastil do kraja, a sam je ostal živ in popoln zmagovalec.

FRANCE MAGAJNA

VELIKI DAN V ZGODOVINI MAKEDONSKEGA LJUDSTVA

Strahoten poraz ilindenskega upora ni mogel streti makedonskega svobodoljubja

Sedaj praznujejo Makedonci ta dan tudi kot dan vstaje leta 1941., ko so se skupno z ostalimi narodi Jugoslavije uprli nacifašističnim osvajalcem in njihovim bolgarskim sodelavcem

Ilinden — 2. avgusta — je za vse Makedonce velik zgodovinski dan. Ta dan simbolizira stoletno borbo makedonskega ljudstva za nacionalno in ekonomsko svobodo ter neodvisnost, za socialne pravice in za srečnejšo bodočnost. Na ta dan so se pred dvainpedesetimi leti dvignili Makedonci, da bi svoje poteptane pravice pridobili z odločno borbo, za ceno lastne krvi. Dvignili so se, da bi odvrgli stoletni jarem.

Tudi letos so 2. avgusta praznovali v Makedoniji svoj narodni praznik — Ilinden. V noči pred praznikom so goreli po planinah kresovi. Po mestih in vaseh je bilo slišati piščali, grmenje bobnov in prepevanje revolucionarnih in ljudskih pesmi.

Leto 1903. je bilo v Makediji burno in polno nemira. Tedaj je izkoriščano makedonsko ljudstvo zapelo po njivah širom po Makedoniji uporniško pesem. Makedonsko ljudstvo se je čvrsto organiziralo v svoji revolucionarni organizaciji VMRO, ki je v desetih letih uspela pridobiti ljudske sloje. Organizacija je postala tako močna, da je dejansko postala že država v državi.

Tri mesece pred Ilindenskim uporom, so se pokazali prvi znaki upora v Solunu, kjer je skupina mladih Makedoncev z bombami naznanila zatiralcem, da makedonsko ljudstvo ne trpi več jarma. Temelji turškega imperija so se začeli majati.

S serijo atentatov so hoteli mladi makedonski revolucionarji dati Evropi na znanje, da naj neha pomagati vzdrževati nasilni sistem v turškem cesarstvu. Zato so se odločili za atentate prav na tiste objekte, v katerih so bili naloženi evropski kapitali: parnike, železnice, banke in druge.

Goce Delčev

Dne 28. aprila 1903. leta se je na ladjo «Guadilkivir» s kovčkom v roki vkrcal kot navaden potnik mladi revolucionar, študent Pavel Satev. Kovček je bil poln eksploziva. Ko se je ladja nekoliko oddaljila od Soluna, je zletela v zrak. Naslednji dan je Konstantin Kirov z dinamitom raztrgal cevi plinske razsvetljave in vodovoda. Takoj zatem je Orce Pop Jordanov miniral zgradbo «Bank Otoman», ki je tudi zletela v zrak. Ta atentant je bil protest proti evropskemu finančnemu kapitalu, ki je bil vložen v Turčiji. Vse noči so takrat odmevale eksplozije bomb, ki so jih mladi makedonski revolucionarji metali na razne objekte.

Mladi makedonski revolucionarji so sejali po Solunu smrt in šli v gotovo pogubo. Vsi atentatorji so padli na ulicah Soluna v spodadih s policijo in s turškimi vojaki. Morda so ti mladi Makedonci upali, da bodo s svojimi dejanji osvobodili svoj narod, ali pa da bodo razplamteli v ljudstvu gnev do zatiralca in odpor proti izkoriščanju.

Samo dva meseca po solunskih atentatih je že drugi dogodek pretresel evropsko javnost. 2. avgusta je po vsej Makedoniji izbruhnil plamen ljudske revolucije. Opolnoči, na Ilinden, dne 2. avgusta, so v malem makedonskem mestu Kruševu počili prvi uporniški streli. Zvonovi cerkva so glasno odmevali skozi tiho poletno noč. S tem je bilo naznanjeno, da se je začel obračun z zatiralci. Svoboda ali smrt — to je bil pozdrav, s katerim se je ljudstvo pozdravljalo v tisti veliki usodni uri.

Upor se je bliskovito širil po vsej Makedoniji. Tri mesece, od avgusta do oktobra, je gorela Makedonija v plamenu ljudske vstaje. Slabo oboroženo ljudstvo se je z nesluteno hrabrostjo upiralo mnogim tisočem turške redne vojske in najemnikov. S svojo borbo in s krvjo tisočev upornikov, žena in otrok, je ljudstvo napisalo eno izmed najslavnejših strani zgodovine. Upor je bil krvav: v 200 borbah, ki jih je vodilo približno 30.000 upornikov, je padlo mnogo borcev. Maščevanje tiranov je bilo zelo hudo. Uničenih je bilo 135 makedonskih vasi, požganih okoli 10.000 hiš, več kot 2000 prebivalcev je bilo zverinsko pobitih, več kot 2000 žena in deklet pa odpeljanih.

Po zadušitvi upora se je teror še povečal. Dolge kolone Makedoncev, zvezanih z verigami okoli vratu, so romale v dolgoletno pregnanstvo v Malo Azijo in drugam. Večina revolucionarjev je bilo obsojenih na 101 leto. Po razni zaporih so vkovani v težke verige trohneli borci dolgo let.

Ilindenski upor je bil zadušen v krvi in plamenih. Revolucionarni ideali makedonskega ljudstva takrat niso bili uresničeni, Makedonija je še dalje živela v suženjstvu.

Toda kljub temu, da upor ni uspel, Makedonci niso obupali, temveč se še nadalje žilavo borili. Svobodoljubna ilindenska tradicija je živela v narodu in se kot zaobljuba prenašala iz roda v rod do 1941, ko je makedonsko ljudstvo ponovno množično stopilo v borbo proti okupatorju in se v dolgi borbi in revoluciji dokončno osvobodilo.

Kratke zanimivosti

V Vallaurisu v Franciji bite dni ne dobili prenočišča niti če bi plačali 10.000 frankov za noč. Res je sicer, da je letošnji naval v znana letovišča izredno velik, vendar je temu vzrok tudi dejstvo, da so imeli v Vallaurisu tradicionalne bikoborbe, ki jih priredijo vsako leto na čast znanemu slikarju Picassu.

Glavni trg mesta je bil spremenjen v areno za bikoborbo. Tribune so bile kmalu napolnjene in na areni so imeli v programu šest bikoborb, pri katerih sta se izkazala znana strokovnjaka v tem športu Spanca Pepe De Montijo iz Valence in Joselito Lahuerta iz Saragose. Sicer to ni bila prava, krvava bikoborba, kajti po pravilniku, ki je tu v veljavi, se v bikoborbi bik ne sme umoriti in bikoborec ne sme uporabljati ostrih orožij. Namesto bodala ima bikoborec leseno palico.

Prej smo rekli, da je ta bikoborba v čast španskemu slikarju Picassu. In Picasso je prispel v njemu določeno tribuno točno ob napovedanem času. Z njim je bila cela truma oboževalcev, in bikoborba se sploh ni mogla začeti ob določenem času, kajti večja skupina fotografov in fotoreporterjev je znanega slikarja obkolila, saj Picasso je dejansko večja aktrakcija kot pa bikoborba sama. Poleg tega je bil z njim tudi Jean Cocteau, ki je tudi zelo znana osebnost. Sele energičnemu nastopu policijskih sil je uspelo, da se je prostor na areni pred Picassom in Cocteauem izpraznil in da se je bikoborba začela.

Res je, da je Picasso znamenita osebnost in tudi Cocteau ni po svojem slovesu med zadnjimi, toda ljudstvo, ki je prišlo na bikoborbe, ki so sicer le simbolične, se vendarle ni zadovoljilo s Picassom, ampak je hotelo dejansko uživati pri bikoborbah.

* * *

Trije britanski letalci so bili prvi, ki so v letalu na reakcijski pogon leteli preko Severnega tečaja in tako prileteli iz Evrope v Ameriko. Odleteli so iz letališča v Bardufosu na Norveškem in ko so preleteli nekaj nad 5150 km so se spustili na letališče Ferbans na Alaski. Iz Norveške so odleteli ob 21. uri in 4 minute in leteli z brzino nad 800 km na uro ter prispeli na Alasko že ob 16. uri in 27 minut. Razumljivo, da jim je edino razlika v krajevnem času omogočila, da so v svojem dvomotornem letalu prispeli na cilj 4 ure in pol «preden» so sploh odleteli s svojega letališča. Dejansko pa so za svoj polet potrebovali 6 ur in 23 minut. V svojem poletu so lahko opazovali zanimiv primer: sonce, ki je bilo na Norveškem že zašlo, ko so odšli na pot, je za njih ponovno vstalo.

* * *

Po neki ameriški statistiki je na vsem svetu komaj 8 milijonov dvokoles. Nad polovico jih je v Evropi, kjer so še najbolj razširjena v Nemčiji. Za Nemčijo pride na vrsto Anglija, nato Italija, Avstrija, Češkoslovaška itd. V ZDA je zelo malo koles, saj jih v ZDA imajo komaj 219.000. To je pa povsem razumljivo, saj imajo v ZDA 54 milijonov avtomobilov in je navadno kolo praktično nepotrebno.

* * *

Na severu Indije so pri zadnjem popisu prebivalstva odkrili doslej neznano pleme. To pleme se imenuje Toto in šteje komaj 314 članov. Pleme živi na obronkih Himalaje, ob meji med državo Butan v področju Džalgajpuri. Člani tega plemena so zelo visoki in z vidnimi mongolskimi značilnostmi. So zelo inteligentni, vendar pa zelo nezaupljivi. Zelo malo se ukvarjajo s poljedelstvom, ker je njihova prehrana zelo skromna, zato pa so zelo vešči v izdelovanju raznih predmetov iz bambusovega lesa.

Film o Avi Gardner

Življenje Ave Gardner je navdihnilo hollywoodskega režiserja Mankiewicza, da je napisal scenarij za film pod naslovom The barefoot Comtessa (Bosa grofica). Ava Gardner nastopa namreč v tem filmu bosa. Film prikazuje bistvene odlomke iz življenja Ave Gardner in je zato vzbudil v Parizu veliko pozornost. Kritika si sicer ni edina, vendar označuje film kot težak, psihološki in zapleten.

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

NARAŠČANJE ŽIVLJENJSKIH STROŠKOV V GORIŠKI POKRAJINI

Za izboljšanje gospodarskega stanja prebivalstva je treba povečati proizvodnjo in zaposliti nove moči

Najbolj so se povečale cene prehrambenim artiklom, gorivu in elektrotehničnim predmetom - Posledice nezaposlenosti občutne na vseh gospodarskih področjih, posebno pa v trgovini

Splošni indeks cen na debelo, ki ga je izračunal Osrednji statistični inštitut na podlagi indeksa iz leta 1938, ki je označen z 1, je znašal v aprilu letos 53,17, v lanskem aprilu pa je znašal 52,95. V primerjavi s prejšnjim mesecem ni prišlo v indeksu za letošnji april do nobene seremembe, pač pa se je povečal kot navedeno v primerjavi z aprilom lanskega leta.

Od lanskega do letošnjega aprila se je indeks neobdelanega materiala povečal od 56,61 na 57,52, indekst polizdelanega blaga od 50,20 na 50,93, indeks izgotovljenih izdelkov pa se je zmanjšal od 52,56 na 52,27.

Najbolj se je povečala cena goveji živini za zakol, in sicer za 1,3 odst., premogu za 1,1 odst. ter gradbenemu lesu za 0,6 odst.; vino se je podražilo za 2,1 odst., naravne ter umetne tkanine pa za 1,5 odst.

Državni indeks življenjskih stroškov, izračunan na podlagi 61 občin z glavnimi mesti pokrajin, je znašal aprila 59,29, marca 58,80, lanskega aprila pa 57,29.

Indeks se je torej v primerjavi z marcem letos aprila povečal za 0,8 odst., ter za 3,5 odst. v primerjavi z lanskim aprilom.

Indeks prehrane je znašal aprila letos 70,32, marca letos 69,55, lanskega aprila pa 67,63. Indeks se je povečal zaradi povečanja cene govejega mesa krompirja, povrtnine in presnega sadja.

Poleg tega so zabeležili tudi indeks nekaterih drugih vrst blaga, in sicer elektrotehničnega blaga, goriva, nekoliko se je znižal indeks oblačil, ni se pa spremenil indeks stanovanj.

Indeks življenjskih stroškov za Gorico za leto 1955 je naslednji:

Prehrana — februar: 70,27; marec: 70,72; april: 71,92.

Pohištvo — februar: 52,52; marec: 52,44; april: 52,39.

Električni izdelki in gorivo - februar: 47,02; marec: 47,32; april: 47,15.

Stanovanje — februar: 13,68, marec: 13,86; april: 13,68.

Razni stroški — februar: 52.68; marec: 52,68, april: 52,68.

Povprečno — februar: 57,36; marec: 57.66; april: 58,39.

Vztrajno naraščanje življenjskih stroškov na eni strani, suspenzija 1.400 delavcev v Združenih jadranskih ladjedelnicah v Tržiču, obenem pa skrajšanje delovnega urnika v predilnici v Ronkah zelo slabo vplivajo na gospodarsko stanje naše pokrajine. Dovolj je, da samo bežno pogledamo menice v protestu, pa ugotovimo, da jih je bilo v maju letos za 24 milijonov, v juniju pa se je vsota še bolj povečala, zlasti na račun Tržiča. Suspenzija 1.400 delavcev, družinskih očetov, prav gotovo ne more dobro vplivati na njihovo gospodarsko stanje, kakor tudi na promet v trgovinah z jestvinami, manufakturnih trgovinah, .td. Posledice teh ukrepov industrijcev so povsod na tržiškem otipljive: dovolj je samo bežen razgovod s trgovci, da se to ugotovi.

Če hočejo odgovorni krogi ustvariti večjo gospodarsko stabilnost, potem tega prav gotovo ne bodo dosegli z množičnimi suspenzijami in zmanjšanjem proizvodnje, zlasti še, ker vsi razlogi govorijo o povečanju naročil.

Poletje pa takšno...

Vedno bolj smo uverjeni, da so imeli prav tisti avstrijski vremenoslovci, ki so napovedali v avgustu deževno vreme. Zadnji štirje dnevi dovolj odločno potrjujejo to napoved.

V ponedeljek je pihala huda burja, ki je ponekod dosegla tudi nad 50 km brzine na uro. (Da ne govorimo o burji v Trstu, ki je pihala kot pozimi, in to sredi poletja!) Prevrnila je marsikak cvetlični lonček, pa tudi kakšno šipo je razbila. Ozračje se je zelo ohladilo; najnižja ponedeljska temperatura je znašala 13 stopinj, včeraj pa je bila le nekoliko višja. V severnem delu mesta je padlo med nevihto nekaj zrn toče, vendar ni bilo škode. Na obeh straneh meje so izstrelili precej raket proti toči, in sicer z uspehom.

Moče je bilo precej in naši kmetovalci se tokrat ne morejo pritoževati, da jim bo suša pobrala pridelek. Največ preglavic imajo s košnjo. Trava se ne suši; dež jo pere, da je ponekod že kar rjava in ne bo niti za steljo.

Prav zares: ti presneti avstrijski vremenoslovci! Ali niso znali drugače napovedati!

Izlet Sovodenjcev

Za nedeljo 11. septembra pripravljajo naši prosvetarji avtobusni izlet na Staro Goro in v Beneško Slovenijo. Za izlet vlada precejšnje zanimanje zlasti med mladino. Kdor bi se ga želel udeležiti, na se prijavi pri Mirku Kuzminu najkasneje do 25. t. m. Tam bo dobil tudi vsa podrobna pojasnila.

Sklepi občinske gradbene komisije

Pod predsedstvom E. Bolterija je občinska gradbena komisija na svoji zadnji seji odobrila sledeče gradbene načrte: Rosa Giacomo — razširitev in preureditev stavbe v Svetogorski ulici 54; Antonio Pizzinato: gradnja shrambe v Ul. Garzarolli 31; Enrico Visintin: ureditev pročelja hotela «Union» v Ul. Garibaldi; Danilo Caudek: gradnja stanovanjske hiše v Ul. Bosizio; Paolo Todisco: razširitev stavbe v Ul. Attems 49; Edoardo in Teodora Grusovin: gradnja garaže na Korzu Italia 12; Rustico Sartori: gradnja stanovanjske hiše v Ul. Palladio; družba Carone in Moruzzi: gradnja industrijske stavbe v Ul. della Barca; Matilde in Lucia Bortolotti: razširitev stanovanjske hiše v Svetogorski ulici. Nadalje je gradbena komisija izrekla povoljno mnenje o sledečih načrtih: Bruno Marega: dograditev stavbe v Ul. Rotta; Giuseppe Costantini: gradnja stanovanjske hiše v Ul. Lungo Isonzo; družba Comar: gradnja skladišča na Tržaški cesti 16.

IZ CEDADA

Zborovanje zastopnikov kmečkih blagajn

Pred dnevi so se na občinskem sedežu v Cedadu sestali predsedniki in tajniki kmečkih blagajn iz občine, katerim je govoril predsednik pokrajinske kmečke blagajne Armani. Med drugim je Armani obvestil zastopnike kmečkih blagajn iz Cedada in okolice o celotnem poteku spora med zdravniki in vodstvom blagajn. Udeležencem zborovanja so nato razdelili tudi potrebne formularje in jih poučili o praktičnem delovanju blagajn odnosno o zavarovanju kmetov, ter jim priporočili čim hitrejšo vključitev vseh kmetov iz cedadskega okraja v kmečke zavarovalnice.

Danes seja upravnega odbora

V občinski beli dvorani se bo danes zvečer ob 18. uri sestal občinski upravni odbor, ki bo razpravljal o raznovrstnih upravnih vprašanjih. Seji bo predsedoval podžupan dr. Poterzio.

Tatovi v stanovanju

27-letna Fernanda Dilena iz Ul. Morelli 17 v Gorici je v torek zjutraj prijavila goriški kvesturi tatvino raznega blaga v skupni vrednosti okrog 60.000 lir.

Tričlanska družina Dilena je preteklo nedeljo popoldne odšla na sprehod izven mesta. Ko so se zvečer okrog 19.30 vrnili domov, je gospa Dilena takoj opazila, da so vrata stanovanja odprta. Neznanci so namreč v njihovi odsotnosti odpahnili vrata ter prišli v stanovanje, od koder so odnesli moško obleko, zapestno žensko uro, zlat prstan in zlato zapestnico.

Za zadevo se zanima letečí oddelek goriške policije.

Nesreča na Korzu

Včeraj zjutraj okrog 9. ure se je na Korzu Italia v bližini garaže «Aguzzoni» dogodila prometna nesreča, pri kateri se je poškodoval 40-letni Virgilio Milocco iz Ul. Università št. 10 v Trstu. Milocco se je vozil z motoscooterjem, ko se je vanj zaletel od zadaj neki avto. Na kraj nesreče je takoj prišel rešilni avto Zelenega križa ter ponesrečenega Milocca odpeljal v bolnišnico Brigata Pavia, kjer so mu obvezali nekaj poškodb na desni roki.

Obvestilo

Odbor Dijaške Matice obvešča vse, ki želijo biti sprejeti v Dijaški dom v Gorici, Svetogorska ulica št. 42, kot notranji ali zunanji gojenci v šolskem letu 1955-56, da morajo vložiti prošnjo na posebni tiskovini, ki jo dobijo na sedežu ZSPD v Gorici, Ul. Ascoli 1-I. najkasneje do 31. avgusta t. l.

Vsa nadaljnja pojasnila prejmejo istotam.

DEŽURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Mantovan, Korzo Verdi 17 - tel. 28-79.

KINO

CORSO. 17.00: «Sakali», R. Calhoun in J. Adams.

VERDI. 16.30: «Da bi te ponovno našel», B. Crosby.

CENTRALE. 17.00: «Kruh, ljubezen in fantazija», G. Lollobrigida, V. De Sica.

VITTORIA. 17.00: «Graziella», M. Fiore in J. P. Micky.

MODERNO. 17.00: «Kraljevi mornarji», J. Hunter in M. Rennie.

KINO NA ODPRTEM. 21.00: «Sina so ji osporavali», C. Borghese in Y. Mitchell.

ŠPORTNI DNEVNIK

Danes nič novega v italijanskem nogometu

MILAN, 9. — Nasprotno s tem, kar se je pričakovalo, danes zvecer ne bo izdano nikako poročilo državne lige pri Italijanski nogometni zvezi. Zaradi tehničnih razlogov so namreč vse preložili na jutri.

Predsednik Bologne Dall'Ara je dejal, da je šele po časopisih zvedel, da ga toži Rizzoli, predsednik Milana, in si zato niti predstavljati ne more, v čem bi naj bilo obrekovanje, o katerem govori Rizzoli. Vsekakor pa — je zatrdil — je popolnoma miren in mu ne bo težko dokazati nele, da ni storil ničesar kaznivega, temveč da je bil tudi vseskozi korekten v vsem, kar zadeva afero Panciroli - De Curzio - Milan, kakor tudi sploh v vseh odnosih, ki se nanašajo na njegovo športno zadržanje. Zaradi tega je tudi ogorčeno zavrnil neke izjave o «športni nelojalnosti».

Zveza italijanskih športnih novinarjev objavlja v zvezi z afero Catanie in vlogo, ki jo je pri tej stvari imel Giulio Sterlini, da ta Sterlini ni bil nikoli član Zveze.

TEKMOVANJE ZA DAVISOV POKAL

Napetost pred koncem

Skrbi Američanov, Avstralcev in Italijanov

FILADELFIJA, 9. — Zaskrbljenost vlada pri vseh treh moštvih, — ameriškem, avstralskem in italijanskem, — ki se bodo v prihodnjih dneh borila. Zadnji dve med seboj za to, katero si bo priborilo pravico boriti se s prvim, prvo pa za to, da obdrži Davisov pokal, ki ga ima sedaj v posesti.

Še ta teden se bo pričelo tekmovanje, ki bo pravzaprav začetek konca letošnjega tekmovanja za Davisov pokal. Dvoboj med Avstralijo in Italijo bo odločil, kdo bo igral z ZDA in vse to se mora končati v tem mesecu.

Pri Italijanih je pravzaprav skoraj edina skrb pač ta, kako bo šlo. Reprezentanti se počutijo v redu in moštveni kapetan si tudi ne razbija glave okrog vprašanja, kdo bo igral. Vse to je že davno določeno. Skrbi pa jih vsekakor nekoliko to, kako jim bo šlo na travnatih igriščih, katerih so manj vajeni. Zadnjič so na takih igriščih igrali v Wimbledonu, Gardini pa niti tam ne.

Avstralski kapetan pa ima druge skrbi. Hoad ni v najboljši formi in Hopman premišlja, če naj bi ga uporabil samo v paru. Hartwig pa je pokazal premalo skoncentriranosti v igri z Japoncem Kamom, v igri z Miyagijem pa je bil že kar nervozen. Tako Hopman ne ve, ali naj v singlih igra Hoad ali Hartwig. Edino Ken Rosewall je na mestu. Zaradi para bi naj veljalo, da pač ostane par Hartwig-Hoad, ki je zmagal v Wimbledonu.

Tudi kapetan ameriškega moštva Billy Talbert ne preživlja preveč mirnih uric. Trabert je imel namreč pred kratkim neko nezgodo, zaradi katere ga boli hrbet; Trabert v dobri kondiciji pa je ključ do zmage. «Brez Traberta, je dejal Talbert, zbogom pokal!» Tudi Vic Seixas čuti posledice nezgode v Wimbledonu, ko si je poškodoval ramo. Hamilton pa ni stalen, včasih zadovolji včasih pa spet ne. Drugim ameriškim igralcem pa ni nič kaj do tega, da bi nastopili v dvoboju za Davisov pokal, pa naj bo to Budge Patty, Dick Savitt ali pa končno mali Moylan, ki je sicer rekel, da bi se čutil počaščen, vendar pa menda tudi on ni navdušen.

Dvoboj med Avstralijo in Italijo bo od 12. do 14. avgusta.

Dunajsko moštvo Rapid je premagalo reprezentanco Zapadne Avstralije z 10:0. V drugem polčasu je sodnik izključil dunajskega srednjega napadalca Diensta, ker je hote brcnil avstralskega srednjega napadalca Smethursta. Avstrijec je odšel z igrišča med ogorčenim vzklikanjem množice. Sicer je tudi Rapidov menažer dejal, da bo avstrijska zveza najbrž kaznovala Diensta.

PRVENSTVO V HOKEJU NA KOTALKAH

Amatori Modena ali Triestina?

Triestina je s tekmo manj na drugem mestu, vendar ji ne bo lahko dohiteti in prehiteti ambicioznega moštva iz Modene

Italijansko prvenstvo v hokeju na kotalkah je dospelo do desetega kola in torej do konca ni več prav mnogo. Prihodnjo soboto sicer ne bo tekem, potem pa bo zadostoval se mesec dni in tudi tega tekmovanja bo konec. Kdo bo prvak, to je še vedno odprto vprašanje.

Pred dobrima dvema tednoma Triestina ni odigrala tekme z Marzottom, ker ni bilo sodnika. Tekmo sta moštvi sicer zaradi občinstva le odigrali, vendar je to bila le prijateljska tekma, v kateri je Triestina zmagala. Prav tedaj se zaradi incidentov tudi tekma med Monzo in Pirellijem ni dokončala. Pač pa je doma zmagal Ferroviario, medtem ko so vodeči Amatori premagali Edero v Trstu. Naslednjo nedeljo je Edero premagal še Ferroviario. Triestina pa Pirelli. Igralci iz Modene, ki imajo trden namen, da postanejo letos prvaki, so zmagali v Novari. In končno je v soboto Triestina premagala domačega nasprotnika Ferroviaria. Amatori pa doma Marzotta. Novara in Edera pa sta izgubili tekmi doma, prva po Pirelliju, druga pa po Monzi.

V lestvici vodi moštvo iz Modene, ki ima sicer za seboj tekmo več kot Triestina. Vendar pa bi pri sedanjem razmerju v golih Amatori ostali bržkone na prvem mestu, ker ni prav verjetno, da bi si Triestina z odigrano tekmo razmerje toliko izboljšati, da bi Amatorje prehitela, čeprav to nikakor ni nemogoče. Seveda mora pošteno zmagati. Ostala moštva vsaj za sedaj ne morejo imeti kake besede o prvem mestu. Drugo tržaško moštvo Ferroviario se še za silo drži in bo mogoče uspelo ohraniti se v seriji A, medtem ko tega ni mogoče reči za tretji tržaški klub Edero, ki je z eno samo zmago in eno neodločeno tekmo med desetimi, ki jih je odigral, priklenjen krepko na zadnje mesto, s katerega se bo zelo težko odtrgal.

Navajamo rezultate zadnjih treh kol in sedanjo lestvico:

Marzotto - Triestina 4:7 (prijateljska)
Pirelli - Monza (prekinjena zaradi neredov)
Ferroviario - Novara 6:5
Edera - Amatori 3:5

* * *

Triestina - Pirelli 7:3
Ferroviario - Edera 10:5
Novara - Am. Modena 4:7
Monza - Marzotto 6:1

* * *

Am. Modena - Marzotto 5:3
Novara - Pirelli 5:8
Edera - Monza 3:18
Triestina - Ferroviario 7:2

LESTVICA

Am. Modena	10	8	1	1	60	32	17
Triestina	9	7	1	1	48	26	15
Monza	9	5	1	3	48	23	11
Pirelli	9	5	0	4	41	39	10
Ferroviario	10	4	1	5	46	40	9
Novara	10	3	0	7	43	59	6
Marzotto	9	1	3	5	26	34	5
Edera	10	1	1	8	35	94	3

BSK je v nedeljo premagal budimpeštansko moštvo Vasas z 2:0 (2:0). Gola sta dala Marković in Josić.

Cavicchi - Fanzlau k. o. v četrti rundi

NEAPELJ, 9. — Rezultati na današnji boksarski prireditvi v Areni Flegrei:

Lahka kategorija: Dal Piaz (It.) je premagal Saroscha, prvaka Avstrije, po točkah v 8 rundah.

Srednjetežka: Janilli, bivši italijanski prvak, je premagal Senesa, prvaka Luksemburga, po točkah v 8 rundnah.

Težka: Bacilieri, bivši italijanski prvak, je premagal Wieganda, prvaka Luksemburga, po točkah v 8 rundah.

Cavicchi, evropski prvak, je premagal Nemca Fanzlaua s k. o. v 4. rundi.

Welter: Marconi, prvak Italije, je premagal Francoza Ussina, kandidata za prvenstvo Evrope, po točkah v 10 rundah.

Bantam: D'Agata, kandidat za svetovno prvenstvo, je premagal Farida, prvaka Egipta, v tretji rundi zaradi očitne podrejenosti.

* * *

Izzivalec svetovnega prvaka kategorije welter Avstralec Darby Brown je premagal Italijana De Vescovija s k. o. v 8. rundi. Dvoboj je bil določen na 12 rund.

SKOKI S PADALOM

Prvenstvo Jugoslavije pred mednarodnimi nastopi

BEOGRAD, 9. — Danes se je v Leskovcu v Južni Srbiji začelo peto državno prvenstvo v skokih s padalom. Tekmovanja se udeležuje 24 padalcev, med njimi nekaj znanih prvakov. Po tekmovanju, ki bo trajalo pet dni, bo sestavljena padalska reprezentanca, ki bo jeseni nastopila na svetovnem padalskem prvenstvu v Moskvi, v Beogradu pa na troboju med padalci Jugoslavije, Avstrije in Italije.

Španski dirkač Alomar se je ubil, ko je nesrečno padel, medtem ko je treniral z Massipom in nekaterimi drugimi. Alomar, ki je bil eden izmed močnejših španskih kolesarjev nove generacije — imel je 22 let — se je udeležil zadnjih krožnih dirk po Italiji in Franciji.

ŠAHOVSKE VESTI

Spaski svetovni mladinski prvak

V tolažilni skupini je prvi Jugoslovan Ciric

Svetovni mladinski prvak v šahu je Rus Spaski, ki je iz devetih partij zbral osem točk. V zadnjem kolu je zelo hitro remiziral s Špancem Faro. Drugo najboljše mesto je zasedel Američan Mednis, tretji pa je Španec Fara.

V tolažilni skupini je prišel na 1. mesto Jugosl. Ciric s 7,5 točke, ki je v zadnjem srečanju premagal Luksemburžana Philipa, medtem ko so se zvrstili ostali močnejši udeleženci te skupine takole: 2—3 Lloyd (Anglija) in Johanson (Island) 6.5, 4. Broden 5.5 (1) (Švedska), 5. Joergensen (Danska) 5.5, 6. Klages (Nemčija) 4.5 itd.

Na prvenstvu FLRJ vodi Vukovićeva

Po tretjem kolu turnirja za žensko šahovsko prvenstvo Jugoslavije je bila sama v vodstvu Vukovićeva. Rezultati tretjega kola so bili: Vukovič - Dvoršak 1:0, Arih - Osterc 0:1, Stadler - Balaban 1:0, ostale tri partije so prekinjene. Prekinjena partija Osterc - Lazič remi.

Stanje: Vukovič 3, Timofejeva 2 (1), Balaban 2 točki itd.

Koprčani najboljši na jadralnem prvenstvu

V Kopru se je po tridnevnem tekmovanju končalo četrto državno jadralno prvenstvo jadrnic mednarodnega tipa «Snipe» («Sloka»). Že tretjič si je prvenstvo osvojilo jadralno društvo Jadro iz Kopra, ki je zasedlo prvo, tretje in četrto mesto. Končni rezultati četrtega državnega prvenstva v jadranju so sledeči:

1. Dvojica Zucca-Cerkvenik (Jadro) 1572 točk, 2. dvojica Armando-Krnetić (Orion, Mošćenička Draga) 1524, 3. dvojica Canko-Kravanja (Jadro) 1324, 4. dvojica Venturini-Komina (Jadro) 1308, 5. dvojica Cetina-Ružinić (Istra, Lovran) 1256 in 6. dvojica Filippi-Grdonić (Burja, Izola).

V okviru IV. državnega prvenstva pa je bilo v Kopru tudi tekmovanje v veslanju, na katerem so nastopili veslači iz Ljubljane, Bleda, Reke, Rovinja, Pirana, Izole, Kopra. Najboljši so bili Koprčani, ki so v vseh disciplinah v katerih so tekmovali, zasedli prva mesta.

Rezultati:

Ženski četverec s krmarjem: Nautilus - Koper, Bled; skiff mladinci: Novak - Bled, moški dvojni četverec s krmarjem: Nautilus - Koper, Rovinj; skiff - člani: Hribernik - Savica (Ljubljana), moški dvojni četverec s krmarjem za člane: Nautilus (Koper), Bled.

Med državnim prvenstvom je bila na koprskem pomolu tudi komemorativna slovesnost za mornarji, ki so padli v narodnoosvobodilno borbo. Govorovali življenja. Komemoracije se je med drugim udeležil tudi državni sekretar za notranje zadeve Miloš Stamatović. Po govoru zastopnika okrajnega odbora SZDL je odplula delegacija na odprto morje in z jadrnicami in veslaškimi čolni vrgla v morje pozlačen vorjev venec.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT

KINO PROSEK-KONTOVEL
predvaja danes 10. t. m. ob 20. uri film:
«CHOPINOVA MLADOST»
Proizvodnja: Poljski film

KINO V KRIŽU
predvaja danes, 10. t. m. ob 20. uri film:
„NEVESTA ZA VSE"
v tehnikolorju
Igra: BETTY GRABLE

S čim se hranijo športniki

Odločitve v marsikateremu velikem in pomembnem športnem srečanju ne padejo vedno šele na igrišču. Često so športne bitke dobljene ali izgubljene že mnogo prej, tako n. pr. v kuhinji. Pravilna prehrana je zlasti za vrhunskega športnika prav tako važna kot reden in načrten trening. Oglejmo si nekoliko pobliže kako so na prehrano športnikov gledali nekdaj in sedaj.

Do šest funtov (funt je pol kilograma) ovčjega ali govejega mesa, pa še nekaj litrov piva — to je bil dnevni obrok, ki ga je zahteval kapetan Robert Barklay leta 1809 pri skiepanju stave, da bo prehodil 1000 milj v 1000 urah. Stavo so sprejeli. Barklay je svoje meso in pivo dobil, pravtako pa tudi stavo.

Kaj je pravilno in kaj preveč? O tem so mnenja, še vedno precej deljena. Medtem ko naj bi človek na splošno ne konsumiral preveč škroba in sladkorja, sta ti dve snovi nujno potrebni za kratke toda hude napore. Na olimpijskih igrah 1932 in 1936 so Japonci presenetili svet s sijajnimi rezultati svojih plavalcev. Kaj so mali in na oko šibki Japonci jedli? Imeli so specialno hrano, sestavljeno predvsem iz pečenih rib, ne preveč mastnega mesa, soje in riža. Vmes so jedli tudi ostrige in limone. Z izjemo «trde» vode (z mnogo apnenca) in čaja niso ničesar pili. Posebej pa je bilo opaziti, da so «pospravili» velike količine tablet vitamina B-I. Ta način prehrane so sprejeli kasneje tudi v ZDA in prišli do zaključka, da se je vztrajnost plavalcev, ki so se hranili tako, zelo povečala.

Neki angleški atletski trener je dosegel velike uspehe s svojim načinom prehrane, kjer so tvorili večji del hrane suh kruh, banane, pečen krompir, kvas in paradižniki. Na vseh dosedanjih olimpijskih igrah so poskušali športnikom nuditi čimbolj pravilno prehrano. Zdi se, da so Nemci v Berlinu leta 1936 še najbolj uspeli. Kaj pa so takrat športniki pospravili pa kaže podatek, da je vsak težkoatlet pojedel povprečno na dan 1,25 kg mesa, pri čemer je popil tudi precej mleka in pojedel tudi 3 do 4 surova jajca.

Moderna prehrana športnikov poskuša najti take kombinacije, kjer so vitamini in minerali v enaki meri zastopani kot maščobe in ogljikovi hidrati. Včasih so prisegali na meso, ki je vsebovalo mnogo krvi in mnogi boksarji, ki so hoteli biti posebno «borbeni», so uživali kar surovo meso. Leta 1860 je trener veslačev Oxforda, ki so se pripravljali na srečanja s Cambridgeom, prepovedal svojim tekmovalcem karkšnokoli uživanje sadja in zelenjave. Danes pa zavzema v prehrani športnika sadje in zelenjava zelo važno mesto.

Rusi pravijo, da imajo že dolga leta nekakšno «tajno formulo» za prehrano svojih vrhunskih športnikov, ki dosegajo tudi zato tako sijajne rezultate. Ko je gostovalo nogometno moštvo moskovskega Dinama na Švedskem, so opazili, da použijejo igralci pred in med tekmo večje količine nekakšnih tablet. Švedi so na vsek način hoteli priti tej skrivnosti na sled. To niti ni bilo težko. Rusi so pustili v garderobi nekaj škatlic, v katerih je bilo še nekaj teh «čudežnih» tablet. Kemično so jih analizirali in kaj hitro ugotovili, da je bila glavna sestavina (več kot 80 odstotkov) teh tablet grozdni sladkor.

Znanstveniki so seveda tudi že ugotovili, koliko kalorij poterbuje posamezen športnik za razne panoge. Tako porabi igralec namiznega tenisa v eni uri 245 kalorij, sabljači že 570, rokoborec pa nič manj kot 791.

Značilno je dejstvo, da rekorderji v športu niso istočasno nobeni rekorderji v jedi, kajti za dosego forme je potrebna le pravilno dozirana prehrana, ki je v svojem bistvu lahko kaj enostavna.

Kino na Opčinah
predvaja danes z začetkom ob 18. uri barvni film:

Romantična ježa
V glavnih vlogah nastopajo: COLETTE MARCHAND, JACQUES FRANCOIS in MICHEL SIMON.
Nadvse privlačen prikaz življenja skladatelja Listza in njegove nesrečne ljubezni v ruskega carskega dvora.

Tobija Mindernickel

THOMAS MANN

1.

Ena izmed ulic, ki dokaj strmo vodijo z Obrežne proti srednjemu mestu, se imenuje Siva pot. Nekje sredi te ulice in na desni strani, če prihajaš od reke, stoji hiša št. 27, ozko, motnobarvano poslopje, ki se prav v ničemer ne razločuje od svoje soseščine. V pritličju te hiše je kramarija, kjer dobiš lahko tudi gumijaste čevlje in ricinovo olje. Če greš — s pogledom na dvorišče, kjer se potikajo mačke — skozi vežo, te vodijo gor v nadstropja tesne in izhojene lesene stopnice, kjer vlada neizrecno zatohel in ubožen vonj. V prvem nadstropju levo stanuje mizar, desno babica. V drugem nadstropju levo stanuje čevljar, desno dama, ki začenja naglas peti, brž ko se zaslišijo koraki na stopnicah. V tretjem nadstropju je stanovanje na levi strani prazno, na desni pa stanuje mož, ki se piše Mindernickel in mu je vrhu tega še ime Tobija. O tem možu gre zgodba, ki jo velja povedati, ker je skrivnostna in nad vse pojme odurna.

Mindernicklova zunanjost bije v oči, čudaška je in smešna. Če vidite na priliko, kadar gre na sprehod, kako se njegova suha, ob palico oprta postava giblje gor po cesti, tedaj je oblečen v črnino, in sicer od nog do glave. Nosi staromoden, privihan, hrapav cilinder, tesno in oguljeno suknjo in prav tako obnošene hlače, ki so spodaj razcefrane in tako kratke, da je videti gumijasti vložek štibalic. Sicer pa je treba povedati, da je to oblačilo kar se dá snažno skrtačeno. Njegov suhi vrat se zdi se toliko daljši, ker se dviga iz nizkega, podvihanega ovratnika. Osiveli lasje so gladki in počesani globoko v senčé, široki okrajek cilindra osenčuje obrito in bledo obličje z upadlimi lici, z vnetimi očmi, ki se redkokdaj dvignejo od tal, in z dvema globokima gubama, ki zlovoljno potekata ob nosu k navzdol potegnjenim kotom ustnic.

Mindernickel redkokdaj zapušča hišo, in to ima svoj vzrok. Brž ko se namreč prikaže na ulici, se nakopiči mnogo otrok, dobršen kos poti jo mahajo za njim, smejo se, posmehujejo, pojo: «Ho, ho, Tobija!» in ga nemara še pocukajo za suknjo, medtem ko ljudje stopajo pred vrata in se zabavajo. On sam pa se ne brani. Plašno se ozira naokrog in gre dalje z dvignjenimi rameni in z naprej potisnjeno glavo, kakor človek, ki brez dežnika hiti skozi ploho; in četudi se mu smejejo v obraz, pozdravlja tu in tam s ponižno vljudnostjo katerega izmed ljudi, ki stoje pred vrati. Kasneje, ko otroci zastanejo, ko ga več ne poznajo in se le malokdo za njim ozira, se njegovo vedenje v bistvu nič ne spremeni. Še naprej plašno pogleduje okrog sebe in jo skljućen v dve gubi ubira po svoji poti, ko da čuti tisoč posmehljivih pogledov na sebi, in kadar neodločno in plaho dvigne pogled od tal, opaziš tisto čudno posebnost, da ni zmožen upreti trdno in mirno svoje oči v kakega človeka in niti ne v kako stvar. Zdi se, pa naj zveni to še tako nenavadno, da mu manjka tista naravna, čutno dojemajoča premoč, s katero gleda posamezno bitje na svet pojavov; zdi se, da se čuti slabotnejšega od slehernega pojava, in njegove oči se morajo brez opore pred ljudmi in stvarmi splaziti k tlom...

Kaj je s tem možem, ki je vselej sam in ki je — kot je videti — v nenavadni meri nesrečen? Zdi se, da njegovo na silo meščansko oblačilo in neka skrbna kretnja z roko čez brado nakazujeta, da ga nikakor ni moč prištevati k tistemu sloju prebivalstva, sredi katerega stanuje. Bog ve, kako ga je usoda tepla. Njegov obraz je tak, kakor da je življenje v zaničljivem smehu s polno pestjo udarilo vanj... Sicer pa je prav mogoče, da pač ne gleda na kake težke udarce usode skratka ni dorasel bivanju kot takemu; trpeča nemoč in okornost njegovega nastopa pa vzbuja mučni vtis, kakor bi mu narava odrekla tisto mero ravnovesja, moči in hrbtenice, ki bi bila zadostna za življenje z dvignjeno glavo.

Ko je, oprt na svojo črno palico, opravil pot v mesto, se vrača domov, in na Sivi poti ga otroci vrešče sprejmejo; po zatohlih stopnicah zavije v svojo sobo, ki je revna in brez krasa. Le komoda, soliden kos empirskega pohištva s težkimi kovinastimi ročaji, je nekaj vredna in lepa. Pred oknom, čigar razgled brezupno prirezuje sivi stranski zid sosednje hiše, stoji cvetlični lonček, poln zemlje, v kateri pa prav nič ne raste; kljub temu Tobija Mindernickel kdaj pa kdaj pristopi tja, ogleduje lonček in ovohava golo zemljo. Zraven te izbe je majhna, temna spalna kamra. — Ko je vstopil, položi Tobija Mindernickel cilinder in palico na mizo, sede na zeleno prevlečeno zofo, ki diši po prahu, podpre brado z roko in gleda s privzdignjenimi obrvmi predse na tla. Zdi se, da na svetu nima več kaj opravka.

Kar se tiče Mindernicklovega značaja, je kaj težko soditi o njem; sledeči dogodek, se zdi, govori njemu v prid. Ko je čudaški mož nekega dne zapustil hišo in se je kot po navadi znašlo krdelo otrok, ki so ga zasledovali s posmehom in krohotom, se je kakih deset let star deček spotaknil čez nogo drugega in tako silno udaril ob tlak, da mu je iz nosa in s čela pritekla kri in je obležal. Kaj brž se je Tobija okrenil, prihitel k padlemu, se nagnil nadenj in ga začel z milim in trepetajočim glasom pomilovati. «Ti ubogi otrok», je dejal, «ali si se udaril? Krvav si! Glejte, kri mu teče s čela! Da, da, kako uborno zdaj tule ležiš! Seveda, boli ga, da joka, ubogi otrok! Kako se mi smiliš! Sam si bil kriv, a jaz ti zavežem robec okoli glave... Tako, tako! No, le zberi se, no, le spet vstani...» In ko je bil, tako govoreč, dečka res ovil z lastnim robcem, ga je skrbno postavil na noge in odšel. Njegova drža in njegov obraz pa sta v tem trenutku kazala vsekakor drugačen izraz kot po navadi. Stopal je čvrsto in pokonci in prsi so mu pod tesno suknjo globoko dihale; oči so se mu bile povečale, se razsvetlile in se čvrsto upirale v ljudi in stvari, medtem ko je okoli njegovih ust ležala poteza bolestne sreče...

Ta dogodek je imel to posledico, da se je posmehljivost ljudi s Sive poti sprva nekaj zmanjšala. Čez nekaj časa pa so njegovo presenetljivo vedenje pozabili, in množica zdravih, dobrovoljnih in krutih grl je spet prepevala za sključenim in klapavim možem: «Ho, ho, Tobija!»

Nekega sončnega dopoldneva ob enajstih je Mindernickel zapustil hišo in se odpravil skozi vse mesto na Škrjančji vrh, tisti dolgo razpotegnjeni grič, kjer je ob popoldanskih urah najodličnejša promenada v mestu, a kjer je ob imenitnem pomladnem vremenu, kakršno je vladalo, tudi ob tem času bilo že nekaj voz in pešcev. Pod drevesom velikega glavnega drevoreda je stal mož z mladim lovskim psom na vrvici in ga kazal mimoidočim z očitno namero, da bi ga prodal; bila je majhna rumena in mišičasta žival, stara kake štiri mesece, s črnim kolobarjem okoli očesa in črnim uhljem.

Ko je Tobija to iz daljave desetih korakov zapazil, je obstal, z roko večkrat pogladil brado in zamišljeno gledal prodajalca in psička, ki je bistro mahal z repom. Nato je znova zakoračil, trikrat je obkrožil drevo, kjer je slonel, ročaj palice si tiskal ob usta; potem pristopil k njemu in s tihim in hlastnim glasom, ne da bi izpustil izpred oči:

«Koliko stane ta pes?»

«Deset mark», je odvoril mož.

Tobija je trenutek čal in nato neodločno novil:

«Deset mark?»

«Da», je dejal mož.

Tedaj je potegnil iz žepa črno denarnico, vzel iz nje bankovec, pet, kovanec za tri in vanec za dve marki, denar naglo izročil prodajalcu, pograbil vrvico, spešno odvlekel za sebe, cvilečo in upirajočo se val. Sključen v dve se je plašno oziral okrog, ker je bilo ljudi opazovalo kupčijo, se smejalo. Žival se pot branila, upirala nje noge v tla in vprašujoče zrla v novega gospodarja; on jo molče in vlekel za seboj in prispel skozi mesto

(Nadaljevanje sledi)